

RUTH FAINLIGHT

Autorul la rampă!
Author! Author!

Traducere, prefaţă şi interviu de LIDIA VIANU

EDITURA PENTRU LITERATURĂ CONTEMPORANĂ
CONTEMPORARY LITERATURE PRESS

2009

Traducere**,** **s**elecţia poemelor, prefaţă şi interviu: **LIDIA VIANU**

Redactor: Cristina Ioana Vianu

Tehnoredactor: Carmen Dumitru, masterandă MTTLC

Corectură: Georgiana Mîndru, masterandă MTTLC

Coperta, Logo şi ilustraţii: **VIC** (Cristina Ioana Vianu)

Lidia Vianu
Director CTITC
Centrul pentru Traducerea şi Interpretarea Textului Contemporan
Universitatea din Bucureşti

Acknowledgements are due to **Ruth Fainlight** for permission to translate poems from:
Mulţumim poetei **Ruth Fainlight** pentru permisiunea de a traduce poeme din volumele:

*This Time of Year***,** Sinclair-Stevenson, 1994
Selected Poems, Sinclair-Stevenson, 1995

Volum publicat de Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti 2007

EDITURA PENTRU LITERATURĂ CONTEMPORANĂ
CONTEMPORARY LITERATURE PRESS

http://mttlc.ro/editura/

ISBN: 978-606-92167-5-0

Cuprins

Author! Author!.. Ruth Fainlight 5
Autorul la rampă!.. Ruth Fainlight 7
Sleep-learning 10
Ce aflăm în somn 11
Wide-Eyed 12
Cu ochii larg deschişi 13
Two Blue Dresses 14
Două rochii albastre 15
A Fairy Story 16
Basm 18
Vertical 20
Vertical 21
The Other 22
Cealaltă 23
The Fall 24
Prăbuşire 25
Burnt Paper 26
Scrum de hârtie 27
Other Rooms 28
Alte încăperi 29
My position in the History of the Twentieth Century 30
Cine sunt eu în istoria secolului douăzeci 31
The Cumaean Sibyl II 32
Sibila din Cumae II 33
Trees 34
Copaci 35
Deadheading the Roses 36
Curăţ şi curăţ trandafirii 37
Childhood 38
Copilărie 39
It Must 40
Inevitabil 41
Divination By Hair 42
Ce ascund firele de păr 44
Again 46
Înceapă iar povestea 47
Animal Tamer 48
Îmblânzitor 49
My Rings 50
Inele 51
Questions 52
Întrebări 53
Usually Dry-Eyed 54
Fără lacrimi 55
Another Variation 56

Versiune ... 57
To Break This Silence ... 58
Rup tăcerea ... 60
Author! Author! ... 61
Autorul la rampă! ... 62
Handbag ... 63
Poşeta ... 64
In Memoriam H.P.F. ... 65
In Memoriam H.P.F. ... 66
Archive Film Material ... 67
Film de arhivă ... 68
The Music ... 69
Muzică ... 70
Keeper ... 71
Averea ... 72
The Dead Sea ... 73
Marea Moartă ... 74
String ... 75
Sfoara ... 76
The Restlessness of Sunset ... 77
Neliniştea asfinţitului ... 78
That Presence ... 79
Prezenţa ... 80
The Poet — ... 81
Poeta – ... 82
Until you read it ... 83
Până nu-l citeşti ... 84
Ephemeral lives ... 85
Vieţi efemere ... 86
Sunday Afternoon ... 87
Dupăamiază de duminică ... 88
The English Country Cottage ... 89
Casă la ţară în Anglia ... 91
My Mother's Eyes ... 93
Ochii mamei ... 94
Stranger ... 95
Străin ... 96
RUTH FAINLIGHT-*'Scriitorii pot schimba lumea'* ... 98

Author! Author!.. Ruth Fainlight

Ruth Fainlight is a vertical poet. She says so herself. She also says she is her own author. She writes her own story, that is. Her poetry is her life. What struck me from the first moment we talked over the phone was her urgency. She is the iron fist in the velvet glove. I wonder, though, is her poetry the velvet and the Author the fist? Could it not be the other way round? Author, author...

I have recorded quite a number of interviews Ruth Fainlight was kind enough to grant me. She also met my students as the guest of the CTITC (Centre for the Translation and Interpretation of the Contemporary Text) in several videoconferences, at the British Council in Bucharest. We all asked innumerable questions. And yet, when I sat down to compile a shorter version for this volume, I realized she tells me far more in her poems than in her face-to-face answers. The truth is, when Ruth Fainlight speaks, she withdraws. When she writes a poem, she offers her life on a platter. Those who want to know who she really is must read her. Author! Author!

The most salient feature of Ruth Fainlight's poetry is her undissimulated intensity, therefore. Translating her is an athlete's job. If your equivalents cannot sail on her emotions – which are like the iceberg that struck the Titanic: no one suspects them till it is far too late – the poem sinks. Gentle or harsh? That is the rope Ruth Fainlight's translator must walk. Translating, in the case of her poetry, is a constant surprise. You understand the gentleness, the warmth as you are looking for harsh, sometimes cold words, and you only get the point of a poem when you had given up looking for it... Author, author.

The poet is *Vertical* to the bitter end. Her poems betray strictly vertical morals and a totally uncompromising sense of values and relationships. Honesty is carried to its most absurd limit, honesty to the word included:

> I am released by language,
> I escape through speech;
> Which has no dimensions,
> Demands no local habitation
> Or allegiance, which sets me free
> From whomsoever's definition:
> Jew. Woman. Poet.

The order of words in the last line is the order in which Ruth Fainlight describes the important elements of her life: race, gender, craft. I tend to say that, knowing her, the importance goes backwards. Poet comes first and Jew comes last. Womanhood is the middle support which brings a sense of balance and endurance, keeping the bridge of the whole being functional.

Ruth Fainlight's poems are lessons of intensity. She builds them around themes one would hardly associate with romantic peaks of feeling: tenderness is preferred to wild love, ageing and death to the rainbow of youth, helpless regret to buoyant expectation. The poems have homely heroes, whose very lives rely on the poet's sympathy: the young son forced to find out the pain of living; the long-forgotten young love of the teenager the poet once was (in a cashmere blue dress); the princess who finds out her prince is a fraud, a cheat and a failure; the signs of ageing and frailty on the loved one's face; an afternoon nap which comes dangerously close to slipping into a world beyond; the resentful African who (because of a world

upside-down) envies the poet for her white skin; the roses who turn into ‘imortelles’; the lost childhood dream of flying high up into the sky; your own old face looking at you from the mirror as if it were the very epitome of decay; the skull beneath the white hairs, which she pulls out in vain; the prince tuned toad once again, whom the princess goes on loving because of the soul she finds in his eyes; the wild-cat tamer, who could tame anything/anyone with his heart-rending tenderness; ‘two orphaned hands’ that show the rings and also the living inheritance of loved and lost parents; helplessness in front of death claiming her father, who never taught her how to die, and who can no longer do so now; guilt when remembering the round, frightened eyes of a mother the poet never fully understood until she grew old herself; the need to cry at ‘the basic tales’, because it makes her feel good to believe the world is all feeling and hope; the poem born one afternoon in a country cottage, out of loneliness and estrangement, and discarded for who knows what ‘variation’ on the same theme; husband and wife feeling like each other’s ‘fate and climate; her mother’s handbag, carrying love under the modest guise of powder, mints, lipstick and her father’s letters during the war; the death of a brother whom she can never meet alive again; Jews ‘unloaded from the cattle trucks Auschwitz’; the secretly shared memory of a tune two young people listened to when young, and the certainty that he still loves her, though much older now; the clothes, furniture, photos of dead family and the anger at death being forced on her when she is not ready yet; the knot he made and which she unties, finding in the act communion and a way of sinking back into a beginning that could avoid final separation; how short days get when one is no longer young; the ‘English country cottage’ again, seen as a foreign country by a forever-wandering mind; the world out there, full of hostile ‘strangers’...

All these poems are true stories and they are all one. They only exist when someone reiterates the experience, because,

Like music on the page
which has to be played
and heard, even if
only by one person,
this word, this phrase,
this poem, does not exist
until you read it...

January 19, 2007

LIDIA VIANU

Autorul la rampă!.. Ruth Fainlight

Ruth Fainlight este o poetă prin excelenţă verticală. Ea însăşi afirmă acest lucru. Şi tot ea afirmă că e propriul ei autor. Scrie o poveste care e chiar a ei. Poezia e viaţa ei, în ambele sensuri. Ea o povesteşte, ea o născoceşte. Din primul moment când am vorbit la telefon, m-a uimit stăruinţa ei nerăbdătoare. Ca pumnul de fier în mănuşă de catifea. Nu sunt foarte sigură, însă, dacă poeta e catifelarea şi Autorul e pumnul de fier. Poate fi pe dos. Autorul la rampă...

I-am luat patru interivuri lui Ruth Fainlight. Studenţii Centrului pentru Traducerea şi Interpretarea Textului contemporan (CTITC), pe care îl conduc, au întâlnit-o şi ei, în cadrul mai multor videoconferinţe la Consiliul Britanic din Bucureşti. S-au pus nenumărate întrebări. Şi totuşi, când am pus cap la cap tot ce aveam pentru interviul care încheie acest volum, am remarcat că nu aflăm mai nimic din răspunsurile ei în conversaţie, că ce e de ştiut ne parvine numai şi numai prin poeme. Într-adevăr, în conversaţie Ruth Fainlight se dă un pas înapoi, în umbră. Când scrie un poem, în schimb, avem viaţa ei pe tipsie, cum a cerut Salomeea capul lui Ioan Botezătorul. Cei care chiar vor s-o cunoască, deci, trebuie s-o citească. Autorul la rampă!

Caracteristica dominantă a poeziei lui Ruth Fainlight este, prin urmare, intensitatea fără ocolişuri. Traducerea versurilor ei e o muncă de Sisif. Dacă sensurile echivalente din cealaltă limbă nu pot naviga printre emoţiile poetei – care sunt ca aisbergul de care s-a lovit Titanicul: când te dumireşti ce-i cu ele, e mult prea târziu – atunci poemul e condamnat. Tandru sau tăios? Traducerea e o sârmă întinsă. O surpriză repetată iar şi iar. Ajungi la tandreţe şi căldură exact atunci când credeai că ai nevoie de vorbe tăioase şi reci. Înţelegi poemul abia în clipa când te dai bătut... Autorul la rampă.

Poeta e *Verticală* cu încăpăţânare. Nu admite compromisuri cu morala, cu valorile, cu oamenii. Corectitudinea e împinsă până la limita cu absurdul, inclusiv cea faţă de cuvânt:

Libertatea
Mea e limbajul,
Evadez în cuvinte;
Ele n-au volum,
N-au loc în spaţiu,
Nu ţin de nimic, deci nici eu
Nu pot fi explicată:
Evreu. Femeie. Poet.

Ultimul vers al poemului descrie cele trei elemente esenţiale ale vieţii poetie: rasă, sex, meşteşug. Cunoscând-o, tind să cred că enumerarea lor se face în ordinea inversă importanţei. Pe primul loc e *Poet*, pe ultimul e *Evreu*. Feminitatea e pilonul median, care dă fiinţei stabilitate de punte.

Poezia lui Ruth Fainlight e o lecţie de intensitate poetică. Poemul e departe de vâltoarea romantică: poeta caută tandreţea, nu iubirea nebună, îmbătrânirea şi moartea

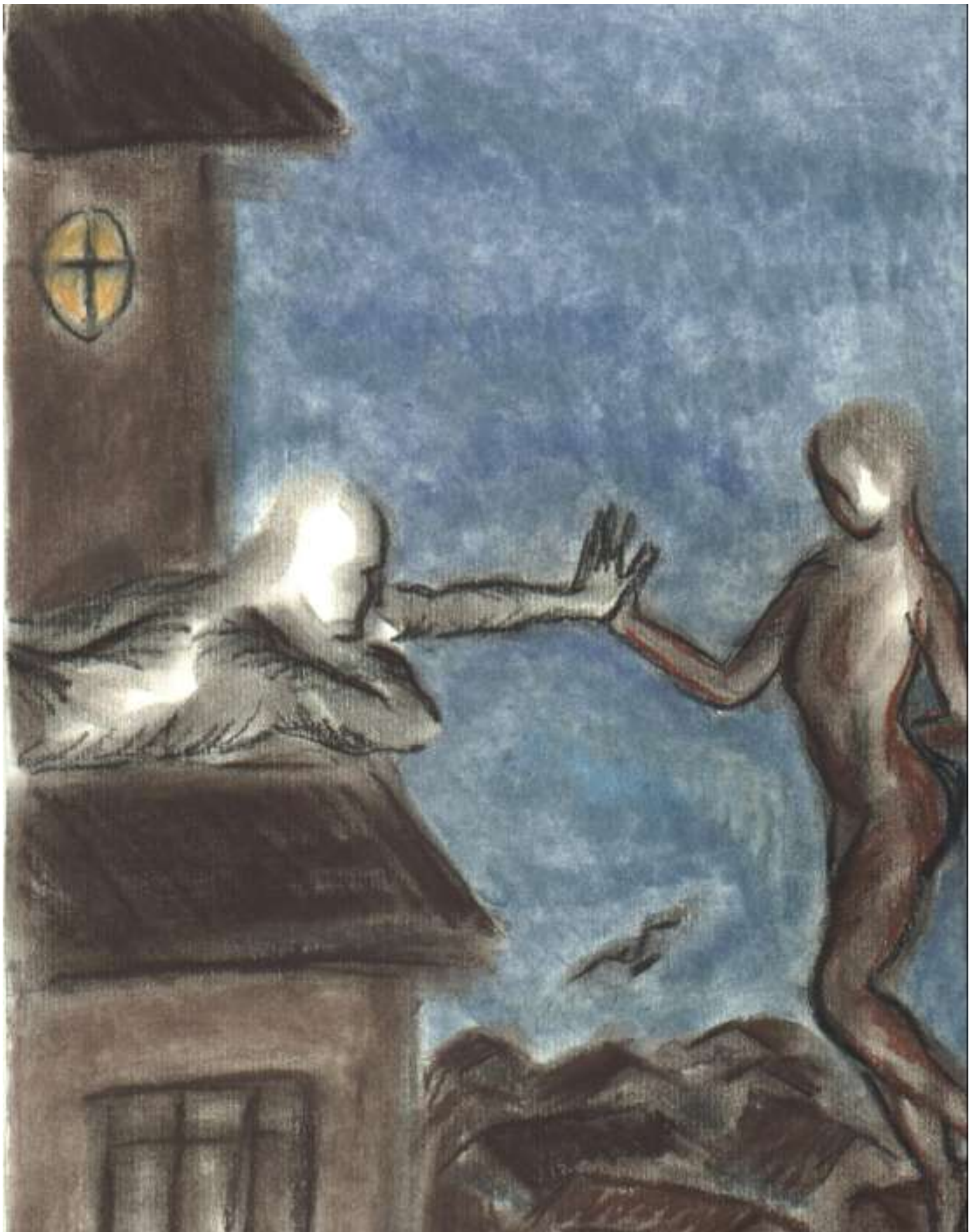
sunt mai interesante decât corola de minuni a tinereţii, regretul neputincios e mai atrăgător decât viitorul, oricât ar fi acesta de promiţător. Poemele au eroi de o simplitate aparentă, cu care autoarea se identifică pe rând: copilul crud care descoperă că viaţa doare; o iubire uitată a adolescentei îmbrăcate în caşmir albastru; domniţa care descoperă că Făt Frumos e mincinos, afemeiat şi ratat; semne vestind fragilitatea bătrâneţii pe un chip iubit; o alunecare scurtă în lumea de dincolo, cât ţine un pui de somn într-o dupăamiază; africanul revoltat care (lume nedreaptă) invidiază pielea albă a poetei; trandafirii pe care pierderea florii îi face 'imortele'; sentimentul din copilărie, pierdut acum, că zborul e posibil; propria ta imagine răsfrântă în oglindă ca o emblemă a descompunerii; craniul care se ascunde sub părul ce încărunţeşte şi de care nu te poţi feri, oricât ai încerca să smulgi firele albe, emisarii lui; prinţul pe care prinţesa îl iubeşte şi atunci când se face la loc broască râioasă, fiindcă ochii sunt sufletul, iar nu trupul, care e supus trecerilor de toate felurile; îmblânzitorul pisicii sălbatice, care ar pute îmblânzi orice cu tandreţea lui; 'mâini care nu mai au părinţi', cu inelele dar şi cu moştenirea de carne vie a mamei, a tatălui; neputinţa când tatăl se duce, luând cu el ştiinţa de a muri; sentimentul de vinovăţie la amintirea ochilor rotunzi şi speriaţi ai mamei, pe care poeta nu i-a înţeles decât atunci când a îmbătrânit ea însăşi; nevoia de a plânge la 'poveştile obişnuite', fiindcă poeta vrea să creadă că lumea e alcătuită doar din suflet şi bucurie; poemul scris într-o dupămasă, în casa de la ţară, rod al singurătăţii şi înstrăinării, mototolit în aşteptarea cine ştie căror versuri pe aceeaşi temă; cuplul care 'respiră şi se trec unul prin celălalt'; poşeta mamei, plină cu pudră, bomboane, ruj, scrisorile tatei din timpul războiului, toate de fapt însemne ale iubirii; moartea fratelui, care înseamnă o nesfârşită absenţă; evrei 'descărcaţi din vagoanele pentru vite la Auschwitz'; amintirea tăinuită a melodiei ascultate cândva în doi şi liniştea că el o iubeşte şi acum; hainele, mobila, pozele rudelor ce nu mai sunt, şi iritarea că e silită să dea ochii cu moartea când e încă prea devreme; nodul făcut de el, pe care acum poeta îl dezleagă şi se simte una cu el şi alunecă înapoi spre începutul nodului/cuplului, departe de spaima despărţirii finale; sentimentul că zilele sunt scurte când nu mai eşti tânăr; 'casă la ţară' într-o Anglie străină pentru mintea hoinară a poetei; lumea întreagă din marginile poemului, străină, duşmănoasă...

Toate aceste poeme sunt istorii adevărate şi sunt de fapt una. Ele nu există decât când cineva le retrăieşte, întrucât

Ca partitura
care trebuie cântată
şi auzită, de un singur
om măcar,
cuvântul meu,
poemul, nu există
până nu-l citeşti.

19 ianuarie 2007

LIDIA VIANU


Vic06

Sleep-learning

All that I try to save him from
Is what he dreams about.
I watch his face
Each night emerging clearer,
Stern son who reads my dreams:
The dreams I had
And those my brother had
And which my parents learned from theirs,
Moving behind mauve lids
That seal his eyes.

He dreams I want to leave him,
Roams through night forests, desolate.
And I dream I've abandoned him:
Pleasure and atonement.
Next morning both our faces
Mark the change:
Mine with the guilty look of those
Who knowingly succumb to dreams,
And his the gaze
Of someone learning.

Ce aflăm în somn

Încerc doar să-l scap
De visele lui.
Cu fiecare noapte
Faţa lui prinde contur,
Fiu neiertător ce-mi citeşti visele:
Visele mele,
Visele fratelui meu,
Visele părinţilor mei şi ale părinţilor lor, învăţate pe rând,
Toate pulsează sub pleoapele lui,
În ochii ascunşi.

Visează că vreau să fug şi să-l las,
Şi e singur cu spaima, noaptea, în pădure.
Visez şi eu că uit de el:
Eu pedepsesc, eu ispăşesc.
În zori schimbate sunt
Şi chipul meu şi-al lui:
Eu, vinovată
Că am alunecat în vis deşi ştiam,
El, cu ochi
De om care află.

Wide-Eyed

Blind chance, blind fate,
Blind destiny, blind guides,
Blind paths and alleys.
Blind hope and blind malevolence.
Blind faith. Blind Justice
Clutching at her scales.
Blind love. Wide-eyed jealousy.

Cu ochii larg deschişi

Noroc orb, soartă oarbă,
Destin orb, călăuze oarbe,
Căi oarbe către nicăieri.
Nădejede oarbă în tot ce există, cruzime oarbă,
Credinţă oarbă. Dreptate oarbă
Cu balanţa alături.
Iubire oarbă. Gelozie cu ochii larg deschişi.

Two Blue Dresses

What I should wear outweighs
Almost every speculation,
As if clothes could disguise.
A method to evade other
Uncertainties, and yet
The details of a costume
Recollected serve to fix
The character of past events.

The era of that blue silk dress
Totally different from
The year I fell in love, revived
My aunt's old cashmere blue.
Its bias cut and open-work,
That silver buckle-clasp
Low on the hip, enchanted me,
Though out of fashion then.
The very fact became supporting.
I felt a heroine –
And just as well, those first weeks
Of my first, unfortunate,
Short-lived affair. The stylish frock,
Eleventh-birthday gift,
All ruched, had skirt and sleeves puffed out.
I can remember how
I stood and posed before the glass
Entranced, and half afraid
To see reflected in my eyes.
The probability
Of loneliness, but more, the wish
For all that came to pass.
I recognized the destiny
I still attempt to grasp.
I nerved myself to welcome it.

That moment, proud in finery,
Has seared my memory
More deeply than the tears I shed
In cashmere, in despair –

The end and the commencement
Of my girlhood, two
Shop-window mannequins
Who almost seem alive.

Două rochii albastre

Cine mai ştie
Ce e bine să port,
Ce anume îmbracă hainele.
Scapi de alt fel de
Îndoieli, dar
Când ţii minte
Exact ce purtai, de fapt
Păstrezi trecutul.

Vremea rochiei albastre de mătase
Cu totul alta
Decât anul când m-am îndrăgostit, readucea
Uitatul caşmir albastru al mătuşii.
Croiala ei *în bie* şi broderia,
Catarama de argint
Sub talie, tare-mi plăceau,
Chiar şi aşa demodate cum erau.
Poate tocmai de aceea.
Ca o eroină de roman –
De ce nu? Primele săptămâni,
Tristeţea, primul, curând uitatul
Băiat. Rochiţa cochetă,
Cadou de ziua mea, la unsprezece ani,
Avea fustă şi mâneci bufante, toată numai volane.

Şi acum mă văd
Admirându-mă în oglindă,
Fermecată, oarecum speriată
Că ochii mei oglindesc
Poate,
Singurătate, mai ales aşteptare
A ce avea să se întâmple şi s-a întâmplat.
Am ştiut că acela e destinul după care
Încă alerg.
Am strâns putere să-i ţin piept.

Aşa gătită, clipa
M-a ars ca un fier roşu,

Mai adânc decât lacrimile
De disperare, din ora de caşmir –
Sfârşit şi început
De adolescenţă, două
Manechine într-o vitrină,
Parcă sunt vii, dar nu...

A Fairy Story

The princess in the fairy story
Discovered that a happy ending
Had unexpected consequences.
The castle in the wood concealed
A certain chamber. Her knight revealed
A taste for flagellation. And when
He tired of protests and capitulation,
He rode away – until another kingdom,
Dragon, maiden who could not be won
By any simpler method, was stumbled on.

He then would stay, enter the lists.
He loved the risk, the praise, that combat
Or the guessing game where death
Remained the final forfeit. He loved
A distraught princess, never could resist.
Their fear attracted, their wavering spirit.

Once upon a time, their taming was
The reason for his quest, but now exhaustion,
Boredom, made him pleased his dragon-
Surrogate could test them first.
If they survived the monster's ardent breath
That smoky taint made them delicious.

The rescued princesses compared
Sad stories, boasted of their sufferings,
Exaggerating the ordeal.
They dressed each others' hair, changed
Robes and jewels, waited impatiently
To see the girl who next would join them.

One day, outside the crumbling walls
Of some obscure and unimportant
Principality, the knight was bested.
The dragon fled, dragging bruised coils
Through hedges, across muddy plough-land.

The princess would not follow him,
But turned her back and went inside the town.
The watchers were not more nonplussed.

The knight rode home, sent messages
To all his friends. They drank and sang,
Tortured his wives – they had a ball.
Next day he bade farewell to each
Blood-brother, each noble companion,
Vowed the remaining years to penance
Somewhere far from this vile shambles.

But first, before he set off with his squire
Down that faint narrow path which lured
Deep into the misty forest,
A splendid tomb must be constructed:
Memorial to those princesses,
Obedient victims of his destiny.
The monument still stands, although
The castle fell to ruins long ago.
The knight died on a battlefield.
Their legend: fatalistic, gory,
Fit matter for a fairy story.

Basm

Domniţa din basm
A aflat în cele din urmă că orice sfârşit fericit
Are urmări nebănuite.
Castelul din pădure avea
Un iatac ascuns. Făt Frumos
Practica flagelarea. Iar când
Se sătura de proteste şi capitulări,
Pleca la drum – până ce dădea peste
Alt regat, alt balaur, altă fecioară
Greu de cucerit.
Se oprea, intra în luptă.
Tare-i plăceau primejdia, gloria, încleştarea,
Ghicitorile în care, dacă nu le dezlega,
Plătea cu viaţa. Se dădea în vânt după
Domniţe la ananghie, se topea după ele.
Îl ispiteau teama, şovăiala lor.

Cândva nu visase decât
Să le supună, dar acum, de oboseală sau
Plictis, se mulţumea să le
Încerce cu un balaur.
Dacă nu le răpunea suflarea pârjolitoare,
Gustul de afumătură le făcea delicioase.

Domniţele izbăvite îşi istoriseau păţaniile
Una alteia, se lăudau cu tot ce au îndurat,
Făceau din ţânţar armăsar.
Se pieptănau una pe alta, îşi împrumutau
Straiele, giuvaerurile, abia aşteptau
Să vadă ce fată vine la rând.

Într-o bună zi, în faţa zidurilor în ruine
Ale unui principat mărunt şi
Neştiut, Făt Frumos a fost biruit.
Balaurul o luă la goană, încolăcindu-se rănit
Printre tufişuri, peste ogoare, prin glod.

Prinţesa nu vru să-l urmeze,
Îi întoarse spatele şi intră în oraş.
Amuţiră cu toţii de uimire.

Odată întors acasă, trimise veste
Tovarăşilor lui. Cu ei bău, cântă,
Şi-şi schingiui nevestele – se distrară pe cinste.
A doua zi îşi luă rămas bun de la
Fraţii de cruce, însoţitorii de viţă nobilă, legându-se
Să-şi petreacă restul vieţii spălându-şi păcatele
Departe de lumea ticăloasă şi crudă.

Dar mai întâi, până să plece cu scutierul
Pe poteca îngustă ce-i ademenea
În negura pădurii,
Trebuia pusă lespede peste
Multele domniţe
Jertfite destinului lui Făt Frumos.
Lespedea e încă acolo,
Castelul, însă, s-a năruit de veacuri.
Făt Frumos a murit în bătălie.
Iar soarta cruntă a multelor neveste
Nu mai e azi decât poveste.

Vertical

Who told me my place?
It takes generations
To breed such a true believer,
Centuries to produce
Someone who instinctively knew
The only movement possible
Was up or down. No space
For me on the earth's surface:
Horizontal equates with delusive
When only the vertical
Remains open to my use. But
I am released by language,
I escape through speech;
Which has no dimensions,
Demands no local habitation
Or allegiance, which sets me free
From whomsoever's definition:
Jew. Woman. Poet.

Vertical

Nu cer să mi se spună cine sunt.
E o convingere
Care nu vine peste noapte.
Au trecut veacuri până să se nască
Cel ce a ştiut de la sine
Că nu există mişcare decât
Drept sau culcat. Nu
Stau întinsă la pământ:
Orizontalul e o amăgire,
Nu mă pot folosi
Decât de vertical. Libertatea
Mea e limbajul,
Evadez în cuvinte;
Ele n-au volum,
N-au loc în spaţiu,
Nu ţin de nimic, deci nici eu
Nu pot fi explicată:
Evreu. Femeie. Poet.

The Other

Whatever I find if I search will be wrong.
I must wait: sternest trial of all, to sit
Passive, receptive, and patient, empty
Of every demand and desire, until
That other, that being I never would have found
Though I spent my whole life in the quest, will step
From the shadows, approach like a wild, awkward child.

And this will be the longest task: to attend,
To open myself. To still my energy
Is harder than to use it in any cause.
Yet surely she will only be revealed
By pushing against the grain of my nature
That always yearns for choice. I feel it painful
And strong as a birth in which there is no pause.

I must hold myself back from every lure of action
To let her come closer, a wary smile on her face,
One arm lifted – to greet me or ward off attack
(I cannot decipher that uncertain gesture).
I must even control the pace of my breath
Until she has drawn her circle near enough
To capture the note of her faint reedy voice.

And then as in dreams, when a language unspoken
Since times before childhood is recalled
(When I was as timid as she, my forgotten sister —
Her presence my completion and reward),
I begin to understand, in fragments, the message
She waited so long to deliver. Loving her I shall learn
My own secret at last from the words of her song.

Cealaltă

Ar fi o greşeală să caut.
Mai bine aştept: grea încercare, să
Rabd, atentă, fără grabă, fără
Să cer, fără să sper, până ce
Ea, cealaltă, pe care n-aş fi găsit-o
Deşi sunt de o viaţă pe urmele ei, se va
Ivi, va veni lângă mine ca un copil nestăpânit, încurcat.

Lungă corvoadă, să-i merg alături,
S-o primesc în mine. Să mă ţin în frâu
E mai greu decât să alerg.
Cu siguranţă n-o voi putea descoperi decât
Mergând împotriva firii mele
Care vrea libertate. Intensitate
Dureroasă ca o naştere care nu se mai termină.

Trebuie să stau absolut nemişcată
Pentru ca ea să se apropie precaută, surâzând,
Cu braţul ridicat – în semn de recunoaştere ori de apărare
(Habar n-am ce ar putea însemna gestul ei).
Trebuie să-mi domolesc bătăile inimii
Până ce aura ei e aici,
Îi aud vocea ca un firicel stins.

Apoi, ca în visele ce readuc un grai
De dinainte de copilărie
(Pe când eram sperioasă ca ea, soră demult uitată –
Pe când ea era răsplata care mă întregea),
Încep să desluşesc frânturi din ceea ce
De atâta timp aşteaptă să spună. Iubind-o voi afla
Într-un târziu taina mea acunsă în vorbele cântului ei.

The Fall

Once you start falling, you fall forever.
Once you let go, there's no hold anywhere.
Wherever your home was, having left it
There can be no other. As a meteor,
Brightness increasing with velocity,
Hurtling through space, need never intersect
Any planet's orbit, you will not find
A resting place — nor end your journeying
Until you've used up everything, consumed
Whatever feeds itself to you, is drawn
Into the plunging vortex of your fall:
Dark path you hope will lead furthest of all.

Prăbuşire

Când începi să te prăbuşeşti, nu te mai opreşti.
Odată ce ai alunecat, nu mai ai de ce să te apuci.
Din clipa-n care te-ai desprins,
Nu mai eşti nicăieri acasă. Întocmai ca un bolid,
Cu atât mai luminos cu cât se prăvăleşte
Mai iute în spaţiu, şi care nici măcar nu se
Apropie de vreo altă planetă, nici tu
Nu-ţi afli odihna – nu te opreşti în loc
Până la ultima fărâmă, până nu mistui
Tot ce-ţi iese în cale, tot ce atragi
În vârtejul coborâtor al prăbuşirii tale:
Speri să ajungi dincolo de tot ce există.

Burnt Paper

Papery eyelids, like curves of burnt paper
Which crumble the moment they're touched but
Until then, hold their form. Your eyelids
Are exactly the colour of burnt paper:
Gunmetal grey, dangerous shade, metallic
Glints in the creases around your eyes.

Eyelids like moth-wings, the same dusty,
Downy texture as a moth I saw once, with
A crest of hair fine as a sable paintbrush
And wings that seemed to be sheathed by scales,
A mosaic spangled with plaques of light:
Your eyelids, moving rapid as moth wings or
Fragments of torn paper - love letters
Whirling in the updraft of a fire.

Scrum de hârtie

Pleoape de hârtie, ca meandre de scrum
Ce fug la prima atingere, dar
Nu înainte. Pleoapele tale
Au exact culoarea hârtiei arse:
Cenuşiu închis, ameninţător, licăr
Metalic în ridurile din jurul ochilor.

Pleoape ca aripa de flutur, pudrată,
Cu puf fin, cum am văzut cândva,
Cu dungă subţire pe ele, ca o pensulă moale,
Aripi învelite în solzi parcă,
Smălţuite cu mici dale de lumină:
Pleoapele tale, zbătându-se ca aripi de flutur ori
Petece de hârtie – scrisori de dragoste
În vârtejul focului, sus, cât mai sus.

Other Rooms

Afternoon, lying down, my eyes shut.
Winter afternoon, but the birds seem loud.
There's an air of spring, the days are lengthening.
I never remember, with my eyes closed,
Which room, or where it is. So many rooms.
So many sleepless nights, tired afternoons.
This feeling of weakness, of bleeding to death
Without pain or effort, while deep in the wet cold earth
Roots stretch and start to come to life again.
I know I shall get up when the lights come on and
Evening arrives. By then, I'll be certain where I am,
Wide awake, in control, with no thought for
The timid buds determined to survive
Through next month's frost, no lingering doubts
Nor memory of any other room.

Alte încăperi

Somn de dupăamiază, ochii închişi.
Dupămasă de iarnă, vrăbii gălăgioase.
Miroase a primăvară, creşte ziua.
Aşa, cu ochii închişi, habar n-am
În ce odaie, unde sunt. Încăperi.
Nopţi nedormite, dupăamieze ostenite.
Slăbiciune, ca şi cum ţi s-ar scurge tot sângele,
Pe nesimţite, firesc, pe când se trezesc rădăcinile şi
Învie în pământul umed, îngheţat.
Ştiu că mă voi trezi când se aprind luminile şi
Se lasă seara. Am să ştiu exact unde sunt,
Trează, stăpână pe mine, neatentă la
Bieţii muguri ce vor să trăiască
În ger, fără urmă de nesiguranţă
Şi fără să-mi amintesc încăperile.

My position in the History of the Twentieth Century

Strange, how I’ve never lacked a certain confidence,
Been so dissatisfied with my face and body
That I couldn’t cheer myself by posing at a mirror
Sucking my cheeks in and raising my eyebrows disdainfully.
Small, trim, not especially sturdy or slender,
Large-chested (though small-breasted) rather,
It’s a source of comfort to study the disparities
Between fineness and toughness, my own special markings.
I am not troubled because most people are taller.
Eyes always meet on the same level.

Lucky to live where it was not dangerous
To look like me (no need for a yellow star).
My good fortune took me far from the Holocaust —
Though it’s easy to imagine how it feels
To read those scrawls on the station platform wall,
To be the African from whose shocked, sick face
I had to turn away when I sensed how he hated me
Watching his pain, knowing we both knew
He could not pretend those words did not stigmatize.
His appearance as much his expression and pride
As mine is — but I can believe that white skin is not
Yet a primary signal to trigger hostility.

What I'm describing is privilege: the actual physical
State of one who expects and depends on such luxuries
As acknowledgement (my self-confidence never
Subjected to a real test), who has not felt anonymous,
Stripped down to hopelessness, numbered and docketed, trapped
In gross, alien, inexpressive matter, until
The only desire left was for the magic formula
To make me vanish. I flaunt my being manifest
To whoever wishes to read the signs,
And what seemed most private and unique in me
I find dependent on my place and time.

Cine sunt eu în istoria secolului douăzeci

Întotdeauna am crezut în mine,
Am fost mulţumită cu chipul, cu înfăţişarea mea,
Oglinda mă bine dsipunea,
Fie că-mi sugeam obrajii ori ridicam sprâncenele sfidător.
Scundă, bine făcută, nici voinică, nici trestie,
Lată-n umeri (dar cu pieptul mic), e mai degrabă
Reconfortant să observ contrastul dintre
Fineţe şi îndârjire, ceea ce mă face să fiu eu.
Nu contează că nu-s destul de înaltă.
Statura nu are importanţă când ne privim ochi în ochi.

Am avut norocul să mă aflu acolo unde nu eram
În pericol cu trăsăturile mele (unde n-a existat steaua galbenă).
M-a ţinut soarta departe de Holocaust,
Deşi mi-am închipuit adesea cum ar fi fost să citesc eu
Literele scrijelite pe pereţii gării aceleia,
Să fiu în locul africanului ros de boală şi furie
Pe care nu l-am putut privi în ochi atunci când mă ura
Fiindcă asist din afară la durerea lui, atunci când amândoi ştiam
Că fără îndoială cuvintele scrise acolo îl ameninţau direct.
E şi el la fel de mulţumit şi mândru ca şi mine de
Felul cum arată – doar că eu mai pot să cred
Că nu sunt în primejdie fiindcă sunt albă.

Ce descriu eu aici se cheamă privilegiu:
Fiinţa aceasta – trup şi suflet – ştie
Şi se bucură că e acceptată,
Imaginea ei despre sine n-a fost niciodată contrazisă:
Nu i s-a răpit identitatea şi nu a fost umilită,
Brutalitatea tâmpă, primitivă, nu m-a hăituit
Până într-acolo încât să nu mai vreau decât
Să se întâmple o minune şi să nu mai fiu.
Mă arăt fără teamă
Oricui vrea să mă ştie,
Iar ceea ce credeam că e numai şi numai al meu
Ţine în fapt de locul şi timpul în care exist.

The Cumaean Sibyl II

Because she forgot to ask for youth
when Apollo gave her as many years
as grains of dust in her hand, this sibyl
personifies old age: and yet
those withered breasts can still let down
celestial milk to one who craves
redemption: a dry tree, not a green,
the emblem of salvation.

Sibila din Cumae II

Fiindcă a uitat să ceară şi tinereţe
atunci când Apolo i-a împlinit dorinţa să trăiască
atâţia ani câte fire de praf
are în palmă, sibila aceasta
întruchipează bătrâneţea: şi totuşi
din sânii ei căzuţi curge încă
lapte divin pentru cel ce caută
mântuire: copac uscat, în locul celui verde,
făgăduind izbăvire.

Trees

Trees, our mute companion,
looming through the winter mist
from the side of the road,
lit for a moment in passing
by the car’s headlamps:
ash and oak, chestnut and yew;
witnesses, huge mild beings
who suffer the consequence
of sharing our planet and cannot
move away from any evil
we subject them to,
whose silent absolution hides
the scars of our sins, who always
forgive — yet still assume
the attributes of judges, not victims.

Copaci

Copaci necuvântători, mereu alături nouă,
abia zăriţi prin ceaţa iernii
acolo, în marginea drumului,
străluminaţi în viteză
de farurile maşinii:
frasini, stejari, castani şi tisă;
uriaşi blânzi, neputincioşi,
condamnaţi să împartă cu noi
planeta şi să nu se poată
feri atunci când
le facem rău,
iertarea lor mută ascunde
urmele nechibzuinţei noastre,
victime îngăduitoare, care
nu ne judecă niciodată.

Deadheading the Roses

All day I clip the withered blossoms from the roses,
cut back till where at join of stem and leaf
I sense the chance of one more flower.

I work against maturity and the full cycle,
try to stop the dull hips from ripening
and using that energy

I want to move towards more buds and flowers,
repeat the same glory, achieve what yet
I know to be impossible:

rejuvenated immortelles; far easier than
to accept the pressure of further growth,
the destiny that hardens petals

into firm, streaked knobs of seed disdaining beauty
for the sake of the future: that power
the artless rose-bush manifests.

Because every rose on the trellis witnesses how
nothing can halt the closing of one phase
or shorten the interval between

fruition and death. While I tear my hands on thorns
in a losing fight against autumn the same
wind parching the roses' leaves

is driving me nearer to my destination. Only
some miracle could force new flowering,
another scented season.

Curăţ şi curăţ trandafirii

Curăţ la nesfârşit trandafirii de mugurii uscaţi,
retez până ce presimt reînnoirea florii
la îmbinarea tulpinii cu frunza.

Ţin piept creşterii, încheierii,
vreau să împiedic măceaşa negânditoare să se coacă,
şi să îndrept forţa

către mugur şi floare,
splendoare, atingerea
imposibilului:

imortele reîntinerite; mult mai uşor de
îndurat decât apăsarea a ce va urma,
soarta ce preschimbă petalele

în măciulii tari, pătate, pline cu seminţe, ce dau frumuseţea
pe o promisiune viitoare: doar trandafirii au

această putere în neştiinţa lor.
Toţi trandafirii din tufiş văd neputincioşi că
ordinea lucrurilor nu poate fi nici oprită,
nici grăbită de la fruct

la nefiinţă. Îmi zdrelesc degetele în spini,
toamna e de nebiruit şi
vântul care ofileşte frunzele de trandafir

mă împinge şi pe mine de la spate. Doar
o minune ar mai putea repeta înflorirea,
timpul miresmelor.

Childhood

I see it like an illustration in a magazine:
the low and seemly blocks of middle-class apartment buildings,
with half-grown trees and sprinkled lawns between; colours neither
pale nor garish but chosen from the clear, most popular
and tasteful range: grass-green, sky-blue, an undemanding red, and
pointillistic touches from parked cars, fire-hydrants, freshly varnished
doors and window-frames. The streets do not run straight: the land
is hummocky, its dips and curves are on a human scale.

Here on the hill-crest where I stop to contemplate my whole
domain, I feel as powerful and joyful as the wind
that forms the clouds each moment into different shapes.
I wonder at the lives of such exemplary inhabitants,
confirm again that everything's in order, just as it should be
in Toytown; and only then I nod my head and check the straps
and buckles of my skates, let myself go, and swoop down, down,
past houses, families, up the opposite slope and into Heaven.

Copilărie

E ca o poză de revistă:
blocuri scunde, cuminţi, modeste,
cu pomi sădiţi nu demult şi iarbă bine stropită între ele;
culorile, nici şterse, nici prea aprinse, culori sănătoase, simple,
plăcute: verde ca iarba, albastru ca cerul, roşu uşor de întreţinut, cu
maşini parcate, guri de apă, uşi şi cercevele proaspăt
lăcuite – mici pete poantiliste. Nici o stradă nu e dreaptă: doar
dealuri, povârnişuri şi unduiri familiare.

Aici în vârf de deal, unde mă opresc să-mi văd
împărăţia, am forţa şi bucuria vântului
care schimbă mereu forma norilor.
Atâţia locuitori model, fiecare cu viaţa lui...
Totul e cum nu se poate mai bine
în Oraşul de Joacă: cobor ochii, îmi închei mai bine
patinele, o pornesc, zbor jos, şi mai jos,

pe lângă case, părinţi, copii, urc panta şi iată-mă în cer.

It Must

Friends, sisters, are you used to your face in the mirror?
Can you accept or even recognize it?
Don’t be angry, answer me frankly, excuse
the question’s crudity. I can’t — no matter
how often I take the little square of glass
from my bag, or furtively glance into shop-windows,
the face reflected back is always a shock.

Those scars and wrinkles, and clumping of pigment
into moles, spots, faulty warty growths
around hairline and neck, the way skin’s texture is changed
absolutely, become roughened and scaly,
coarse-grained, every pore visible, as though
the magnification were intensified: horrible.
These days, I prefer firmer flesh in close-up.

Younger, I remember staring, with a mixture
of attraction, repulsion, and pity, at the cheeks of older
women — the sort I chose for friends. Did they
need me much as I idealized them?
There seemed something splendid and brave about such raddled
features, crusted and blurred with the same heavy make-up
I've taken to wearing — warpaint, if, as they say,
the real function of warpaint is to bolster
the uncertain warrior's spirit, more than
to undermine and terrify his opponent.

Now, I long to ask my friends these very
questions and compare reactions, blurt out
the taboo words. But we're so polite, so lavish
with compliments, tender, protective – cherishing
the common hurt: tenderness of bruised flesh,
darkness under the eyes from held-back tears,
watery blisters on frost-touched fruit already
decaying, marked by death's irregularities.

Friends, tell me the truth. Do you also
sometimes feel a sudden jaunty indifference,
or even better, extraordinary moments
when you positively welcome the new
face that greets you from the mirror like
a mother — not your own mother, but that other
dream-figure of she-you-always-yearned-for.
Your face, if you try, can become hers. It must.

Inevitabil

Dragii, dragele mele, cum vi se pare faţa voastră în oglindă?
O recunoaşteţi, e a voastră?
Nu vă supăraţi pe mine, spuneţi-mi deschis, iertaţi-mi
îndrăzneala. Eu, una, nu. Ori
de câte ori scot oglinda
din geantă, ori mă surprind pe furiş într-o vitrină,
chipul pe care-l văd mă indispune.

Cicatrici, riduri, pigment adunat
în aluniţe, pete, negi dizgraţioşi
pe frunte, pe gât, piele care îmbătrâneşte –
se aspreşte, se cojeşte,
se spuzeşte, porii se dilată, parcă
ar fi sub lupă: hidos.

N-ar trebui să privim decât carnea tânără.

În tinereţe cercetam obrajii femeilor în vârstă
cu un amestec de curiozitate, repulsie şi milă.
Mă împrieteneam cu ele, dar oare aveau
ele nevoie de mine sau eu de ele, de imaginea lor idealizată?
Chipurile lor ofilite aveau o frumuseţe
temerară, ascunse de un strat gros, sfărâmicios de pudră,
cum dau şi eu acum – ca indienii în luptă,
când culorile de pe chip mai degrabă dau
curaj războinicului decât înspăimântă pe duşman.

Ce n-aş da să pot pune aceste întrebări
prietenilor, să văd dacă simt şi ei la fel, să pot spune
pe şleau vorbele interzise. Dar ne amuţeşte politeţea,
ne flatăm cu tandreţe şi grijă – ascundem
răul ce ne roade pe toţi: vânătăi dureroase la atingere,
pungi sub ochi după ce ai plâns pe ascuns,
băşici cu apă în coaja fructelor degerate
în descompunere, cu însemnele morţii pe ele.

Dragii mei, spuneţi-mi deschis. Simţiţi
şi voi uneori că nu vă pasă,
aveţi poate chiar momente minunate când
vă bucuraţi să vă vedeţi chipul
schimbat în oglindă, primindu-vă ca
o mamă – nu mama pe care o ştiaţi, ci
visul acela cu cea-pe-care-o-aşteptaţi-de-o-viaţă?
Încercaţi şi chipul vostru va fi chipul ei. Inevitabil.

Divination By Hair

I

Every few days, looking into the mirror,
I find another dozen hairs turned white.
Though dubious about my purpose, almost
despising myself, I go on pulling them out.
She, the ideal I stubbornly adhere to,
would never search so urgently for their wiry
glint, crane her neck awkwardly
the better to ensure not one escapes
the tweezer — disdain pursuit of such
discoveries. White hairs are curlier
and vigorous, age and death becoming

more assertive the closer they approach.

I know it can be nothing but a losing
battle, paltry and ridiculous.
Sooner or later I'll have to choose whether
to be bald or white. I cannot continue
this depilation with impunity.
They'll never grow back as fast as vanity
can raze them. Like one enthralled (more than
mere scrutiny distorts my face)
hours at a time I stand in front of my mirror,
which long before now should have lost its power
and become a superseded altar, not
the secret place of panic, rage, and grief.

I'd prefer to be brave, let my tresses fade
to mottled grey and white — but even the best
resolutions are hard to keep when every
day's attrition brings a new defeat.
If only it could happen overnight:
one morning I would wake transformed into
that dignified wise matron of my dreams,
matured at last to grace (though I make her sound
like the grandmother on a birthday card —
acquiescent, fatalistic, too bland
by far — not at all what I mean)
storms calmed, reefs passed, safe harbour now in sight.

II

Every day, new hairs faded.
Why don't I just accept it?
Why don't I dye it? What difference
would it make if I left them? Age
would not come sooner, nor my actions
avert dissolution and death.
Who do I think I'm fooling?
— No one except myself.
For who cares really whether
my hair is grey, white, or black?
Others, also, are doing their best
to conceal, refuse, forget.

III

Because death always seemed a mother —
or a grandmother, someone
familiar —now I come near
the time of graying hair, I fear
the mask more than the skull beneath.

Ce ascund firele de păr

I

La câteva zile, cu oglinda-n faţă,
Mai descopăr încă zece fire de păr alb.
Nici eu nu cred că are rost, mai că
mă dispreţuiesc, dar le smulg pe toate.
Dacă aş fi aşa cum mi-ar plăcea să fiu,
n-aş căuta niciodată febril firele albe
sârmoase, nu mi-aş suci capul în unghiurile cele mai incomode
ca nu cumva să scape vreunul
de pensetă – aş batjocori, chiar,
această strădanie. Părul alb e încreţit

şi cu firul gros, pare-se bătrâneţea şi moartea
sunt cu atât mai hotărâte cu cât se apropie una de alta.

Ştiu că nu are nici un rost,
că ce fac eu e jalnic, caraghios.
În cele din urmă voi fi nevoită să aleg
între părul cărunt şi chelie. Dacă mă încăpăţânez,
o să-mi iau pedeapsa.
Orgoliul meu le va smulge, iar ele nu vor mai putea
creşte la timp. Ca vrăjită (cu faţa schimonosită
de ceva ce nu e doar o simplă căutare)
stau la oglindă ore întregi,
dar oglinda ar fi trebuit să-şi piardă demult puterea
şi să rămână un altar uitat, în loc să
găzduiască în taină atâta spaimă, furie şi jale.

Mi-ar plăcea să am curajul să albesc
trecând prin cenuşiu spre cărunt – dar şi cele mai bune
intenţii sunt uitate când descopăr zilnic
că lupt în zadar.
Ce bine ar fi să se întâmple peste noapte:
să mă scol în zori şi să fiu, cum visam,
bătrâna înţeleaptă, respectabilă (nu
bunicuţa de pe felicitări –
resemnată, neputincioasă, inofensivă –
nu, în nici un caz),
liniştită că a trecut furtuna, am ocolit naufragiul, am ajuns la liman.

II.

Mai multe fire albe cu fiecare zi.
De ce lupt eu cu ele?
De ce nu mă vopsesc? De ce
nu le las să crească? N-o să
îmbătrânesc mai iute, nici n-o să
pot ocoli descompunerea, sfârşitul.
Pe cine păcălesc?
– Pe mine.
Cui îi pasă că
albesc ori nu
când cu toţii ne străduim
să ne ascundem, să ne apărăm, să uităm?

III.

Moartea semăna până acum cu o mamă –
o bunică, cineva
apropiat – dar acum, că încep şi eu să albesc, mă sperie
mai tare chipul decât craniul nevăzut.

Again

Suppose the prince who once had been a toad
changed back after a certain span of years.
Perhaps it always was intended.
Happily ever after only meant
a few decades, and this return to earlier
days inexorably programmed into
the experiment. The kindly fairy's
blessing lost its potency as princess
and her golden hero aged together,
Suppose one morning when he woke he felt
the clammy stricture web his toes and fingers,

his mouth begin to stretch into that
recollected lipless grin; and when
she turned to face him from her pillow, saw
in her contracting pupils the reflection
of cold warts and freckles surfacing
like blisters on his muddy skin.
He dared not speak, but waited, numb with dread.

Suppose that night she'd dreamed about the hour
her ball had rolled and splashed into the pool
and that foul toad had hopped towards her, croaked
his arrogant demand, and forced her will.
Yet afterwards, everything was perfect.
As though the time between had vanished, now
she smiled and clung to him, gazed deep into
unaltered eyes. Who could guess the coming
transformation? Let it all begin again.

Înceapă iar povestea

Ce-ar fi dacă prinţul, cândva broscoi râios,
s-ar preface după o vreme la loc în ce era?
Poate că aşa a fost scris să fie.
Fericiţi până la adânci bătrâneţi însemna oare
câteva zeci de ani, după care el avea
să redevină ce a fost,
fără scăpare? Zâna bună
a făcut o vrajă ce-şi pierdea puterea
pe măsură ce prinţesa şi Făt Frumos îmbătrâneau împreună.
Într-o bună dimineaţă se scoală el şi simte

că iar are picioare de broscoi.
I se topesc buzele în
rânjetul de odinioară; ea întoarce
ochii către el, pupilele ei micşorate
răsfrâng negi apoşi, răsar iar pete
ca băşicile pe pielea lui murdară.
Nu îndrăzneşte să deschidă gura, aşteaptă paralizat de spaimă.

Ea a visat peste noapte clipa când
mingea i s-a rostogolit în iaz
şi un broscoi respingător a sărit drept la ea, orăcăind,
silind-o să facă ce vrea el.
Din clipa aceea totul a fost minunat.
De parcă toate acestea s-ar fi petrecut ieri,
surâde şi-l strânge în braţe, se uită drept
în ochii lui, mereu aceiaşi. Ce va fi
să fie cu el? Înceapă iar povestea.

Animal Tamer

You would have made a good animal tamer –
I can tell by the way you're taming the wild black cat
that appeared last week at the bottom of the garden.
Every morning she comes a little further.
You go outside with a half-filled saucer of milk
and put it down as if you didn't care,
but each day move it an inch nearer the door.
The black cat's glaring eyes have a baffled look.
There's something about you she cannot understand.

You've activated her curiosity.
But still she crouches watchful under the bushes
until you glance away and fuss with your pipe,
and then she dashes across and gulps and laps,
the hair round her neck bristling with suspicion,
peering up at you several times a minute,
relieved yet puzzled by such indifference,
as though she missed the thrill of flight and escape.

Today, for the very first time, you turned and stared
at those yellow, survivor's eyes, and the cat stared back
a moment before she swerved and ran to safety.
But then she stopped, and doubled round and half
gave in, and soon, as I know well, you'll have
that cat, body pressed down on the earth and fur
electrified, stretching her limbs for mercy.

Îmblânzitor

Ai fi fost un îmblânzitor inegalabil –
Îmi dau seama din felul cum îmblânzeşti pisica aceea sălbatică neagră,
care s-a aciuit acum o săptămână în fundul grădinii.
Cu fiecare dimineaţă vine un pic mai aproape.
Ieşi cu o farfurioară plină până la jumătate cu lapte
şi o pui pe jos părând că nici nu-ţi pasă,
dar de fapt aşezând-o în fiece dimineaţă un pic mai aproape de uşă.
Ochii sticloşi ai pisicii privesc nedumeriţi.

Nu pricepe ce vrei să faci.
I-ai aţâţat curiozitatea.
Rămâne însă pitulată la pândă în tufiş
până ce te uiţi în altă parte, îţi faci de lucru cu pipa,
abia atunci se apropie dintr-un salt, lipăie lacom,
cu părul de pe ceafă zbârlit de încordare,
ridicând tot timpul ochii la tine;
nepăsarea ta o linişteşte dar o şi descumpăneşte,
parcă nu i-ar plăcea că nu mai are de ce s-o ia la goană.

Azi, pentru prima oară, te-ai întors şi ai privit-o
drept în ochii galbeni, iar pisica, cu tot instinctul ei de supravieţuire,
te-a privit şi ea o secundă, după care a fugit înapoi în ascunzătoare.
Brusc, însă, s-a oprit locului, a dat să se întoarcă, mai că
s-a dat bătută, şi n-am nici o îndoială că mai e puţin
până ce o s-o văd întinzându-se, cu blana
electrizată şi lăbuţele împreunate către tine.

My Rings

On my right hand since then
I've always worn the ring
my father and I chose
as my twenty-first birthday present.
On my left, these months
since her death, my mother's ring:
the engagement ring he bought her

half a century ago,
and gave to me,
after the funeral.

The only break in his grief,
those first mourning days,
was when he learned
the two of them would lie
together under the same slab.
Ten weeks later, throttled
to death by a cancer, he followed.

If I forget... then let
the faded garnet oval
in its antique setting
tighten around that finger
like a garotte; the diamond,
angular, stab sharp
up my arm and pierce my heart.

I spread my hands on the desk.
Prominent tendons and veins
on the back, like hers;
red worn skin of the palm
that chaps and breaks
so easily, inherited
from my father. Even without
the rings, the flesh of my hands
is their memorial.
No need for anything
more formal. Not gold
nor platinum and precious stones
can serve as well
as these two orphaned hands.

Inele

De atunci încoace port mereu
pe dreapta inelul
pe care l-am ales cu tata
când am făcut douăzeci şi unu de ani.
Pe stânga am, de când
s-a stins mama, inelul ei:

inelul de logodnă pe care i l-a cumpărat el
acum jumătate de veac,
şi pe care tot el mi l-a dat mie
după înmormântare.

În acele prime zile de doliu,
l-a înseninat doar
clipa când a înţeles
că vor odihni
alături, sub aceeaşi lespede.
După numai zece săptămâni, i-a venit şi lui
rândul să se ducă, sugrumat de cancer.

Dacă vreodată am să uit... să-mi
strivească degetul
ca o *garotte* [1]
granatul mat oval
în montura lui desuetă; să-mi
sfredelească braţul diamantul cu muchii ascuţite,
şi să-mi străpungă inima.

Pun mâinile pe birou.
Vine şi tendoane
umflate, ca mâinile ei;
podul palmei, bătătorit şi roşu,
ca al tatei,
se aspreşte şi crapă
mereu. Chiar şi fără
inele, carnea din care sunt alcătuite mâinile mele
e pomenirea lor.
Nimic
altceva. Nici aur
nici platină, nici pietre preţioase
nu spun mai mult
decât aceste două mâini care nu mai au părinţi.

[1] Dispozitiv metalic folosit pentru strangulare în Spania medievală

Questions

How go on being angry with the dead,
remembering his mortuary face –
the chill when you bent and pressed your lips against
a substance no longer flesh: too cold, too dense;
the urge to take his body in your arms,

stretch out by his side — not believing any embrace
could warm him back to life, but simply a need
to lie with him there in the casket as though that
were your duty and pleasure. You wanted nothing else.

How go on being angry with the dead
when those last weeks of pain play themselves through,
over and over again — those sounds, those gestures.

The view from that room: luminous winter days.
The structure of a tree lit from every
angle. The setting sun sinking into
its cage of branches. After his death you lay down
on the bed to see exactly what he'd seen:
a glowing endless sky, flushed and tender.

Yet unaffected by these memories,
still that anger. Is it only anger
because he died – the rankling of guilt you share
with everyone alive toward their dead,
a ruse of the brain to survive the time of grief;
or is it a true and valid anger against
the ones who brought you into the world to die
but taught you nothing about how to die
and leave you with the questions unanswered.

Întrebări

Ce vină are el că a murit,
că nu-i poţi uita chipul în sicriu –
că retrăieşti spaima când ai sărutat
ceva ce nu mai era viu: greu şi rece;

că vrei să-l iei în braţe,
să te întinzi lângă el – nu că
l-ai putea învia, doar aşa,
să stai lângă el în coşciug,
aşa se cade, asta vrei. Doar atât.

Ce vină are el că a murit,
că te bântuie ultimele lui săptămâni,
durerea – sunete, gesturi.
Vedeai pe geam zile senine de iarnă.
Nodurile copacului împresurat de
lumină. Soarele ce apunea între crengi
ca într-o colivie. Te-ai culcat după aceea
în pat, să vezi exact ce vedea el:
un amurg nesfârşit, bun şi cald.

Şi totuşi,
mânia. Să fie oare numai durerea
că a plecat – vina chinuitoare
a viilor faţă de morţii lor,
vicleşug al minţii pentru a trece peste jale?
Ori ştii că ai dreptate, fiindcă
te-au adus pe lume ca să mori,
dar nu te-au învăţat cum se moare
şi te lasă aşa, fără să-ţi răspundă la nici o întrebare?

Usually Dry-Eyed

'Do you cry easily?' At times. Always
at what is called the cheapest sentiment.
Especially when lovers are reunited,

brothers reconciled, son safe and well
at home with his mother, husband and wife
smiling together. Those are the basic tales.

I’m moved to tears also when the hero wins through
and the siege is lifted, the message delivered, the years
of work rewarded – whenever modest virtue
is recognized. They are tears of pleasure
at the closing of the circle, where Heaven sinks
to earth and existence becomes ordered, just, and perfect.

And tears are brought to my eyes by any report
of natural disaster: when rains fail or fish
move away, devastation destroying the labour of hundreds,
sharp-tipped heel crushing the ants’ nest.

But tears are not appropriate nor adequate
response to the arrogance of cruelty.
Tears make one impotent. Anger is needed. Anger,
the activist. And anger must stay dry-eyed.

Fără lacrimi

‘Plângi uşor?’ Uneori.
La poveşti sentimentale.

Mai ales când se regăsesc el şi ea,
se împacă fraţii unul cu altul, fiul
se întoarce nevătămat acasă
la mama care-l aşteaptă, bărbatul şi femeia lui
surâd, alăturea. Poveşti obişnuite.

Îmi dau lacrimile atunci când izbândeşte eroul
şi lupta se încheie, vestea ajunge unde trebuie, truda
de o viaţă e răsplătită – când e preţuită
modestia. Sunt lacrimi de bucurie
că s-a încheiat cu bine, Raiul a coborât pe pământ
şi viaţa e cum trebuie să fie, dreaptă, minunată.

Plâng atunci când aud de
dezastre naturale: când e secetă, când
fug peştii, când e zădărnicită truda mulţimilor,
când talpa striveşte muşuroiul cu furnici.

Dar ce rost au lacrimile
în faţa aroganţei ori cruzimii?
Lacrimile ne fac neputincioşi. De mânie e nevoie. Mânia
e adevărata putere. Iar mânia n-are nevoie de lacrimi.

Another Variation

Motor mowers, shrieking children,

and the slamming of car doors.
Sunday dinner smells. Summer
in the village. Soon the bells
will start. A stranger still, tonight
(as usual) I shan't go to the pub,
but stay here in my room. Then,
the only sound, after everyone
has gone back home and dogs have stopped
their barking, will be my own pen scratching,
matches striking, papers torn

Versiune

Maşini de tuns iarba, copii care ţipă,
zgomot de portiere trântite.
Miroase a prânz de duminică. E vară
în sat. Foarte curând au să
bată clopotele. Străină de loc,
diseară n-am să ies,
rămân în odaia mea. Şi după ce
toţi se vor întoarce pe la casele lor şi nu vor mai
lătra câinii, nu se vor mai auzi decât
tocul meu scârţâind pe hârtie,
un scăpărat de chibrit şi hârtie mototolită,
cine ştie ce versiune a acestui poem
de care mă lepăd.

To Break This Silence

Wind and trees and birds, this vague and always
changing weather — how they cut me off
from him with whom I share my house and life,
and I am altered by the seasons' power.

Hours each day together. Yet not enough
to counterweigh the glamour I succumb to,
those hours spent staring at the fire. It seems
that nothing happens but the rain and sunset,

night-mist curling through the hedges. The habit
of our mutual isolation forces
me to seek persuasive words to break
this silence — the key and explanation why

the radiance of a sphere of light against
the clouded autumn sky, swathing the moon
like fruit around its stone, confirms that we
have come to be the other's fate and climate.

Rup tăcerea

Vânt, copaci, păsări, vremea asta veşnic
schimbătoare şi de neînţeles – mă îndepărtează
de el, cel cu care împart casa şi viaţa; anotimpul
acesta mă face să nu mai fiu eu.

Petrecem împreună mare parte din zi. Şi totuşi
mă simt vinovată de fascinaţia focului
în care mă pierd ore în şir. Parcă
nu mai există pe lume decât ploaie şi amurg, şi

ceaţa nopţii scurgându-se în tufişuri. Despărţirea
aceasta e un obicei, caut
vorbe care să ştie rupe
tăcerea – să explice, să ne facă să înţelegem

de ce globul de lumină din cerul
înnorat al nopţii întomnate, cer în care luna s-a
înfăşurat ca un sâmbure în fructul întreg, e şi el un semn
că respirăm şi ne trecem unul prin celălalt.

Author! Author!

What I am working at and want to perfect —
my project — is the story of myself: to have it
clear in my head, events consecutive,
to understand what happened and why it happened.

I wander through department stores and parks,
beyond the local streets, seem to be doing nothing;
then an overheard phrase or the way light slants
from the clouds, unravels the hardest puzzle.

It takes all my time, uses so much energy.
How can I live, here and now, when the past
is being unwound from its great spindle, and tangles
forgotten motives around the present? Rather

than set the record straight, further knowledge
complicates. I cannot stop the action
to make a judgement, or hope for better.
Every gesture casts a longer shadow

into the future, each word shifts the balance.
I see myself as one more character
in this extravagant scenario,
the story not yet finished. And who’s the author?

Autorul la rampă!

Opera la care lucrez şi pe care
o tot cizelez este povestea vieţii mele: vreau
s-o văd cât mai clar, întâmplare după întâmplare,
să pricep ce a fost şi de ce a curs aşa.

Bat marile magazine, parcurile, străzile
lăturalnice, aparent nu fac nimic special;
brusc, o frază la-ntâmplare, lumina piezişă
dindărătul norilor, dezleagă marele mister.

Tot timpul numai asta fac, nu mai am putere să fac altceva.
Cum să pot trăi în prezent când mereu
se derulează trecutul şi învăluie
momentul în intenţii uitate? Ceea ce aflu nou

complică tot, degeaba dau adevărul în vileag.
Nu mă pot opri din existenţă pentru a judeca
ce a fost, şi nici nu mă aştept să fie mai bine de aici înainte.
Fiecare gest e o ameninţare în timp,

fiecare vorbă poate schimba cursul evenimentelor.
Sunt un simplu personaj
într-un scenariu incredibil,
o istorie încă neterminată. Oare cine e autorul?

Handbag

My mother's old leather handbag,
crowded with letters she carried
all through the war. The smell
of my mother's handbag: mints
and lipstick and Coty powder.
The look of those letters, softened
and worn at the edges, opened
read, and refolded so often.
Letters from my father. Odour
of leather and powder, which ever
since then has meant womanliness,
and love, and anguish, and war.

Poşeta

Poşeta veche de piele a mamei,
plină cu scrisori pe care le-a purtat la ea
tot timpul războiului. Parfumul
poşetei ei: bomboane,
ruj, pudră Coty.
Hârtia scrisorilor era roasă,
cu colţuri zdrenţuite, după ce fuseseră
de atâtea ori desfăcute, citite şi împăturite la loc.
Scrisori de la tata. Parfum
de piele şi pudră, care de atunci
înseamnă pentru mine feminitate,
iubire, nelinişte şi război.

In Memoriam H.P.F.

God, the dead, the Donna Elvira
all inhabit the same realm:
the great democracy of Imagination.

Every paradise and underworld
beyond a blue horizon —
Sheol or Elysium —
is a beautiful product of mental function:
conjuration, prayer, and purpose.

I shall not meet my dead again
as I remember them
alive, except in dreams or poems.
Your death was the final proof
I needed to confirm that knowledge.

In Memoriam H.P.F.

Dumnezeu, cei dispăruţi, multele Donna Elvira
sunt cu toţii pe acelaşi tărâm:
nesfârşita democraţie a Închipuirii.

Toate imaginile noastre despre rai şi iad,
ambele dincolo de linia cerului –
Sheol [1] ori Elizeu –
sunt rodul uimitor al inteligenţei:
invocare, rugăciune, stăruinţă.

Nu-mi voi mai revedea morţii
aşa cum îi ştiam, vii,
decât în vise şi în poem.
Moartea ta a fost dovada clară
de care aveam nevoie ca să nu mai sper.

[1] Infern, în ebraică

Archive Film Material

At first it seemed a bank of swaying flowers
windblown beside a railway track, but then
I saw it was the turning heads of men
unloaded from the cattle trucks at Auschwitz.

Film de arhivă

Mai întâi am crezut că e un şir de flori unduite
de vânt în marginea căii ferate, dar
mi-am dat seama că sunt capetele întoarse ale celor
descărcaţi din vagoanele pentru vite la Auschwitz.

The Music

I sit alone in my room
on a cold summer afternoon
upstairs from where you in your room
are playing the gramophone.
Though you don't know it, I open
my own door wide enough
to share the sound of the music.
Another floor up, in the attic,
two adolescent lovers
play a childhood game, just
rediscovered. Laughs, and the rattle
of dice, drift down from above.

Barely more than their age,
hidden on the steps below
the next-door villa, whose stones
still held the heat of day,
my head on your shoulder,
we listened to someone
playing the same tune.

That night, we hurried home
to our new games — perhaps
your memories are the same?
Or else, I have to wonder
why you chose the music.

Muzică

Singură în odaie
dupăamiază răcoroasă de vară,
eu la etajul de sus, tu în odaia ta
asculţi patefonul.
Fără ştirea ta, îmi
deschid uşa atât
cât să aud şi eu ce auzi tu.
Şi mai sus, la mansardă,
doi adolescenţi îndrăgostiţi
joacă un joc de copii pe care tocmai
l-au redescoperit. Ajung
la mine râsete, zaruri.

Cu foarte puţin mai mari ca ei,
ascunşi pe treptele
vilei vecine, care
păstrau în piatră căldura zilei,
cu capul pe umărul tău,
ascultam aceeaşi
melodie, pusă de altcineva.

În seara aceea ne-am grăbit acasă
la jocul abia aflat – poate
îţi aminteşti şi tu acelaşi lucru?
Altfel, mă întreb, de ce ai fi ales
să asculţi ce ascultăm, şi nu altceva?

Keeper

Mother's fur coats,
silver teapot and velvet
boxes of broken earrings.

Aunt Ann's crackle-glass lamp
with its patterned parchment shade,
her mahogany bookcase.

Daddy's volumes of Jewish Thoughts,
A *Hermit in the Himalayas,*
those plaid plus-fours.

A faded suitcase, corded,
the sort a schoolboy uses,
full of Harry's notebooks.

Albums of glossy photos.
The last smile dimmed,
since I heard about Cousin Fanny.
I see the family face
break through the surface
of Grandpa's speckled mirror

and hardly recognise myself.
Every object
claims me as its keeper,

souvenirs of joy
and anger I'm not sure whether
I want to cherish or destroy.

Averea

Hainele de blană ale mamei,
un ceainic de argint şi cutii
de catifea cu cercei stricaţi.

Lampa de porţelan a mătuşii Ann
cu abajur de pergament cu model,
biblioteca ei de mahon.

Volumele tatei cu Cugetări evreieşti,
Pustnic în Himalaia,
pantalonii de golf din tartan.

O valiză decolorată legată cu sfoară,
cum au şcolarii,
plină cu caietele lui Harry.

Albume cu poze lucioase.
Surâsul îngheţat în clipa
când am aflat de verişoara Fanny.
Întreaga familie
se arată
în oglinda murdară a bunicului,

şi mai că nu mă recunosc între ei.
Fiecare obiect
e al meu acum,

amintind de bucurii
şi supărări, şi habar n-am dacă
vreau să le păstrez ori să le pierd.

The Dead Sea

Nights I don’t sleep, however I lie
every limb and organ aches
and though I stretch further up
the pillows, throw the blanket back,
I still can’t breathe and the dark vibrates

its molecules into a form
pressing me close from mouth to hip,
stifled under an embrace more
urgent than any human lover’s,
when I become his favourite

to float with him upon a sea
of melted bones and curdled clouds
and phosphorescent glass towards
a hidden shore we never reach
through waters where we cannot drown.

Marea Moartă

În nopţile când nu dorm, pe orice parte mă-ntorc
mă dor toate;
ridic pernele
mai sus, mă dezvelesc,
şi totuşi mă sufoc, atomii de întuneric

se ţes într-o zvâcnire
care mă strânge din cap până-n brâu,
mă sugrumă într-o îmbrăţişare mai
intensă decât orice iubire de om,
sunt numai a întunericului,

plutesc cu el pe marea
de oase topite, nori coagulaţi
şi sticlă fosforescentă spre
un liman ascuns, la care nu se ajunge
pe apele acestea în care nu ne putem îneca.

String

Unknotting the string you tied
my fingers make the same movements
but in the opposite order
undoing what you did

while smoothness sheathes my skin
with its electric aura
as if our hands entangled
space and time

and the rough twine recalls
your morning face,
tales of knots impossible
to loose — how they were untied.

Sfoara

Dezlegând sfoara pe care ai înnodat-o,
degetele mele refac mişcările tale
în ordine inversă,
desfăcând ce ai făcut;

mă învăluie catifelarea
ca o aură electrizantă,
ca şi cum mâinile noastre ar încâlci
spaţiul şi timpul

iar sfoara aspră aminteşte de
chipul tău de dimineaţă,
poveşti despre noduri de
nedezlegat – despre cum au fost ele desfăcute.

The Restlessness of Sunset

I pull the curtains to
open them again
get up from my desk
sit down stand up again

to go to the window
and watch the changes
of cloud and colour
every moment changing

and every afternoon
as dusk begins
I can’t stay still
or close myself in

until the sun has gone
behind the trees below the line
of the horizon
until the sky

has dulled and darkened
enough to let
the evening start
and soothe the restlessness of sunset.

Neliniştea asfinţitului

Trag perdeaua
o dau iar la o parte
mă scol de la masa de scris
mă aşez iar mă scol

merg la geam
privesc alunecarea
norilor şi culorilor
cu fiecare clipă

în fiece dupăamiază
când se lasă soarele spre apus
nu mai am linişte
trebuie să ies

până ce alunecă soarele
dincolo de copaci sub
zare
până ce păleşte
şi se întunecă cerul
destul pentru ca
seara să poată să înceapă
şi să gonească neliniştea asfinţitului.

That Presence

Like a painter stepping backward from the easel,
straightening up from the worktable,
with a loaded brush, to see exactly where
another touch of red is wanted, like
a carpet weaver wondering if the time
has come to change the pattern, a sculptor
hesitating before the first decisive cut,
I ponder a poem, repeating every word,
trying to hear where a note needs altering,
testing by breath and sense and luck,

like staring at the surface of a mirror
through soundless levels between glass and silver
into the pupils of that reflected presence
over my shoulder advancing from its depths.

Prezenţa

Ca un pictor care se apleacă peste masă,
se îndreaptă şi face un pas în spate
cu pensula plină de culoare în mână, ca să vadă clar
unde anume pe şevalet mai e nevoie de roşu, ca
ţesătorul de covoare care se gândeşte că
ar trebui schimbat modelul, ca sculptorul
care nu e sigur cum să înceapă,
cântăresc poemul, îmi repet fiecare cuvânt,
caut ce trebuie schimbat,
încerc sunetele cu suflul, cu mintea, cu norocul,

ca şi cum aş pătrunde straturile
dintre argint şi sticlă ale oglinzii
pentru a vedea pupilele acelei prezenţe oglindite
ce se ridică din străfunduri peste umărul meu.

The Poet —

sits at her desk, watching an insect
moving its antennae in time
with Mozart. A quiet evening in August,

invoking the melancholy pleasure
of aimless thought. Knowing that what
goes unrecorded is written on water.
The ripples disperse, as is their nature.

But beyond the roofs, the crescent
moon and stars seem points and markers
of a limitless expansion.

Later, she might wonder whether
something precious was squandered, ointments
poured extravagantly out
(almost swooning from the odours).

The torment starts whose cure is nothing less
than pen and ink and paper —
and the entire universe.

Poeta –

la masa de scris, cu ochii pe o gâză
care-şi mişcă antenele pe ritm
de Mozart. Seară calmă de august,

bucuria melancolică de a
gândi la întâmplare. Ştie că ce
nu e scris se pierde.
Undele se şterg.

Dar peste acoperişuri secera
lunii şi stelele par să invite la
căutări nesfârşite.

Mai încolo poate se va gândi că
s-a pierdut ceva de preţ, s-au risipit
necugetat balsamuri
(parfumul lor o îmbată).
Începe chinul ce nu se vindecă decât
cu toc, cerneală şi hârtie –
şi cu întreg universul.

Until you read it

Like music on the page
which has to be played
and heard, even if
only by one person,
this word, this phrase,
this poem, does not exist
until you read it.

Până nu-l citeşti

Ca partitura
care trebuie cântată
şi auzită, de un singur
om măcar,
cuvântul meu,
poemul, nu există
până nu-l citeşti.

Ephemeral lives

This year seems an interlude
between two events, though I don’t yet know
what those events are. The first
must already have happened (at the time
I didn’t notice), but until the second,
whenever it comes, the future stays obscure.

A week now is as short as a day,
a month no longer than a week used to be.
The only way to stop acceleration
(this hopeful theory still needs testing)
would be to concentrate my attention
on the smallest details of a fly, a mouse,
a flower. Compared to such ephemeral lives,
my own will proceed with glacial slowness.

Vieţi efemere

Anul acesta pare un interludiu
între două evenimente, cu toate că încă
nu ştiu care. Trebuie că
primul s-a şi întâmplat (dar
n-am observat eu) iar, până să vină
următorul, viitorul e necunoscut.

O săptămână e acum cât o zi,
o lună cât era pe vremuri o săptămână.
Unicul mod de a frâna goana
(speranţă incertă)
ar fi să mă concentrez asupra unor
foarte mici detalii, o muscă, un şoarece,
o floare. În comparaţie cu vieţile lor trecătoare,
a mea va părea veşnică.

Sunday Afternoon

A Sunday afternoon in late July:
the leaves look tired, the sky is clouding up,
pressure falling. The couple
in the next apartment are arguing
about how much he does or doesn't help.
Eavesdropping from my terrace,
I am jealous of how it's bound to end:
the stuffy bedroom, moans and love-cries muffled
so the baby won't wake.
I remember every detail of
the misery there is in marriage —
and then making up.

Dupăamiază de duminică

Sfârşit de iulie, duminică dupămasă:
frunzele au ostenit, cerul se înnorează,
coboară presiunea atmosferică. În
apartamentul vecin ea strigă
la el că n-o ajută destul.
Trag cu urechea de pe terasă
şi îi invidiez pentru ce îi aşteaptă:
dormitorul încins, gemete şi strigăte înnăbuşite
ca să nu-l trezească pe cel mic.
Revăd cu lux de amănunte
nefericirile căsniciei –
şi împăcările ei.

The English Country Cottage

A Jewish poet in an English village:
incongruous and inappropriate
as a Hindu in an igloo, a Dayak in
Chicago, a giraffe at the South Pole.

That shadowy yew in the churchyard, only
a few steps away from this cottage door,
was planted in the centuries between
the Lincoln pogrom (when little St Hugh,
they claimed, was murdered by the Jews, and all
Christ-killers left alive were banished)
and the year when Oliver Cromwell changed the law
to grant honourable men of Israelite persuasion,
with their prudent wives and obedient children,
the privilege to be legally present in England.

As a youth, my father was a patriot,
a Labour-voting true blue. But though
he felt entirely English, the problem was:
to certain natives of whatever class
he was a wily, greasy Levantine
and always would be. His solution was
to leave the country, go far enough away
to 'pass for white', somewhere he could play
at being pukka-English through and through.
(Yet still more proud to be a Jew.)

Maybe because she came from Bukovina,
my mother had no illusions. She was used to
rejection, born to it. First, the shock
of Ellis Island: another world, another
language (I knew how hard she tried). Then
further uprooting; though the nineteen thirties
were not exactly propitious, her restless husband
– handsome, dreamy, unpolitical –
felt the lure of home, dragged her to England.

I ran straight into the fire's centre,
towards the focus of trouble, glamour, danger;
danced, like Esmeralda, on the Round Table
as desperately as if to save my life.
Such were my tactics in those distant times.
Now (though mimicking the locals dutifully),
thatch and cruck-beams cannot camouflage
the alien. The carillon rings mockery.

Sometimes I wonder if I should have known better:

to sweetly smile and eat the mess
of pottage – but never sell my birthright
for an English country cottage.

Casă la ţară în Anglia

Poetă evreică într-un sat englezesc:
nepotrivită şi nelalocul ei
ca un hindus într-un iglu, un Dayak la
Chicago, o girafă la Polul Sud.

Tisa umbroasă din cimitir, la numai
câţiva paşi de uşa casei,
a fost sădită în veacurile dintre
pogromul de la Lincoln (când micuţul St Hugh,
zice-se, a fost ucis de evrei şi când
au fost alungaţi toţi ucigaşii lui Iisus)
şi anul când Oliver Cromwell a schimbat legea
aşa încât să dea israeliţilor onorabili şi avuţi,
nevestelor lor chibzuite şi copiilor ascultători,
privilegiul de a trăi legal pe tărâmul Angliei.

În tinereţe tata era patriot,
conservator convins, vota cu Laburiştii. Cu toate că el
se simţea englez de-adevăratelea,
destui de-ai locului vedeau în el
un levantin şmecher şi lunecos,
atât. A ales
să plece cât mai departe,
într-un loc unde să fie ‘alb’, să fie şi el
pukka – englez curat.
(Şi cu atât mai mândru că e evreu.)

Poate fiindcă venea din Bucovina,
mama n-avea iluzii. Era deprinsă cu
persecuţia de când se ştia. Dădu întâi de
Ellis Island: altă lume, altă
limbă (Doamne, ce greu). Apoi
încă o dezrădăcinare; când era mai rău,
în anii ’30, bărbatul ei fără astâmpăr
— chipeş, visător, fără habar de politică –
a simţit dorul de casă, a târât-o drept în Anglia.

Cât despre mine, m-am aruncat în miezul flăcării,
în inima neliniştii, a farmecului, a primejdiei;
am dansat pe Masa Rotundă ca Esmeralda,
de parcă-mi atârna viaţa de dansul acela.
Da, eram altfel cândva.
Azi (chiar dacă nu par altfel decât cei din jur),
nici cea mai neaoşă casă din lume nu-l poate ascunde
pe venetic. Clopote batjocoritoare.

Ar fi fost poate mai înţelept să fac altfel:

să-mi mănânc porţia de terci cu zâmbetul
pe buze – şi să nu-mi schimb harul naţiei
pe o căsuţă la ţară aici, în Anglia.

My Mother's Eyes

My mother's frightened eyes.
What did she expect?
I never wondered.
In most of the family photos
she is younger than I am –
but seemed an old woman,
already out of the picture.

A picture of my mother.
She wears a fur around her neck
a felt cloche hat with a metal clip
yet isn't elegant.

Maybe it is her posture, hunched,
and the way that handbag is clutched
against her chest,
her frightened eyes.

Every picture of my mother –
alone or with others,
as a young girl or
just before she died –
shows the same wide gaze
desolate and stoic
as a punished child.

When she first saw my baby
and later, during visits
I grudgingly accepted,
her eyes did not alter.

A grandmother's eyes
are meant to show delight,
but the sight of the child
who makes her child a parent
can be another sign
of how little time is left,
of death, not life –

or so I interpret
my mother's expression
in answer to the question
the rankling problem the unsolved
puzzle of what she feared
and expected, as I gaze into
my new-born grandson's eyes.

Ochii mamei

Ochii speriaţi ai mamei.
Ce o ameninţa?
Nu m-am gândit la asta niciodată.
În mai toate fotografiile de familie
era mai tânără decât sunt eu acum –
şi totuşi părea bătrână,
deja desprinsă de toate.

O poză cu mama.
Guler de blană
pălărie cloş de fetru cu ac
şi tot nu pare elegantă.

Poate fiindcă nu stă dreaptă
şi îşi ţine poşeta strâns
la piept,
fiindcă are ochii speriaţi.

În toate pozele –
singură ori cu alţii,
tânără ori
puţin înainte să moară –
ochii sunt rotunzi
nefericiţi şi stoici
ca ai unui copil pedepsit.

Când mi-a văzut copilul prima oară
şi după aceea, când venea în vizită
o invidiam
că are mereu aceiaşi ochi.

Ochii de bunică
ar trebui să reflecte bucurie,
dar când îţi vezi copilul
devenit părinte
e şi un semn
că nu mai ai mult
de trăit –

sau asta citesc eu
pe faţa mamei
ca răspuns la întrebarea,
obsesia care mă roade, misterul
nedezlegat: de ce-i era frică,
ce presimţea? Înţeleg asta acum, când mă uit în
ochii nepotului meu nou-născut.

Stranger

Meeting strangers
I lack discrimination
become too familiar
as if getting a lost relation.

I don't know how to keep my distance
or not feel rebuffed and rejected —
exposed, foolish, pathetic — when
by the second or third occasion
it is perfectly apparent
there is nothing else to say.

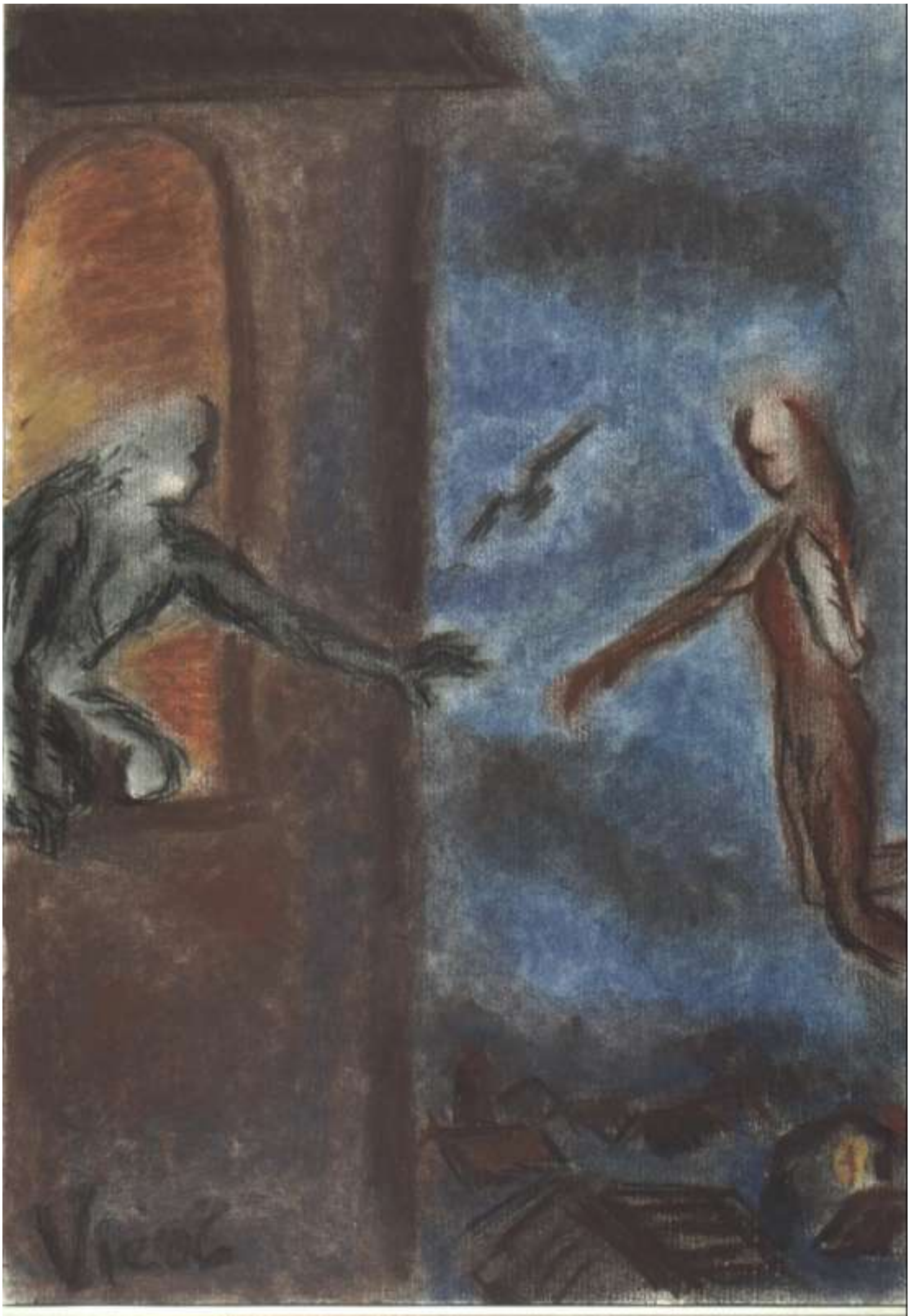
I often wonder which one,
in a bus or train, if
disaster came, would pass the test
and save me. Another stranger.

Străin

Când mă apropii de un străin
nu sunt deloc înţeleaptă
sunt prea prietenoasă
parcă ne-am şti de când lumea.
Nu mă pricep să-mi ţin distanţa
mă simt respinsă, nedorită –
vulnerabilă, ridicolă, penibilă – atunci când
la a doua, a treia întâlnire
e cât se poate de limpede
că nu avem ce să ne spunem.

Mă întreb ades
dacă s-ar întâmpla o nenorocire în autobuz, în tren,
care dintre ei ar fi cum mă aştept eu,
cine m-ar salva. Nu un străin...

Traducere de **LIDIA VIANU**



RUTH FAINLIGHT

'Scriitorii pot schimba lumea'

Ruth Fainlight s-a născut la New York la 2 mai 1931. Tatăl era englez, mama din Austro-Ungaria. De la vârsta de 15 ani se află în Anglia. A studiat artele, apoi a locuit o vreme în Baleare, unde Robert Graves i-a încurajat înclinaţiile de poetă. După ce a petrecut câţiva ani în Franţa şi Spania, s-a căsătorit cu romancierul englez Alan Sillitoe. Locuieşte la Londra şi a publicat treisprezece volume de poezie, nuvele, librete de operă, traduceri. I s-au tradus poemele în spaniolă, portugheză, franceză şi italiană.

***Lidia Vianu**: În **Vertical** afirmi, 'Nu pot fi explicată'. Ai un aer de verticalitate eroică în tot ce scrii. Poezia ta e subtilă şi consecventă. Pe ce pui mai mult preţ în vers: atmosferă, muzică, idee, înţelegere?*

RF. Nu sunt sigură pe nimic ce ţine de poezie. Poezia e expresia sentimentelor profunde, dar instrumentul acestei expresii e limbajul, sunt cuvintele, şi cu cât artistul e mai priceput la folosirea uneltelor lui, cu atât exprimă mai exact inspiraţia de la care a pornit. Cred că, dintre cele patru alternative pe care le menţionezi, aş alege muzica.

***LV**. Pomeneşti în poemul **The Demonstration** cuvântul 'francheţe'. E impresionantă fervoarea cu care te 'deschizi' (termenul îţi aparţine). O faci discret, dar şi vehement în acelaşi timp. Ai vigoarea fragilităţii, care e mai cruntă decât forţa celui puternic. Derivă oare această vigoare din onestitatea ta în faţa paginii albe? E această onestitate un mod de a scrie, un mod de a fi?*

RF. Sper că sunt o persoană onestă în viaţa de toate zilele; onestitatea artistică, însă, nu se leagă direct de asta. Onestitatea faţă de operă, faţă de felul cum folosim, cum ne respectăm materia primă – cuvântul, pentru poeţi – este esenţială.

LV. ***Cine sunt eu în istoria secolului douăzeci** e o ofrandă dezarmantă de viaţă trăită, făcută unui lector contemporan lacom de viu. Am intrat în secolul 21. Îţi închei poemul cu: '...ceea ce credeam eu că e numai şi numai al meu/ Ţine în fapt de locul şi timpul în care exist.' Ţi se schimbă valorile cu vremurile? Încerci programatic să inovezi poezia?*

RF. Da, sunt încredinţată că lectorul atent observă cum se schimbă temele mele cu trecerea anilor. Cred că şi cuvântul îl mânuiesc mai bine (sper că aşa stau lucrurile) – deşi, evident, vocea mea caracteristică, esenţială, rămâne neschimbată.

Nu am avut niciodată intenţia să inovez programatic poezia – dar am încercat de când mă ştiu să scriu cât mai bine cu putinţă, să progresez ca tehnică, fiindcă cu cât eşti mai coerent – ca un atlet care se depăşeşte pe sine – cu atât mai bine poţi exprima emoţii şi percepţii dintre cele mai subtile. Pentru mine, posibilităţile formei, structurii şi ale temei n-au limite, şi cu cât mai multă poezie engleză citesc, sau poezie în alte

limbi, fie în original fie în traducere, cu atât se lărgeşte şi se nuanţează domeniul meu poetic.

***LV**. Cred că detectez oarecari ecouri eliotiene în poezia ta, cu toate că s-ar putea să mă înşel, fiindcă sunt tare bine ascunse. Unul dintre ele apare în **The Cumaean Sibyl**, care trimite direct la motto-ul poemului **The Waste Land**:*

Fiindcă a uitat să ceară şi tinereţe
atunci când Apolo i-a împlinit dorinţa să trăiască
atâţia ani câte fire de praf
are în palmă, sibila aceasta
întruchipează bătrâneţea...

E ciudat cum fredonezi muzica imaginilor intime ale lui Eliot şi totuşi eşti extrem de personală, ţii de altă epocă. E Eliot un model pentru tine? Cine sau cine altcineva ar mai fi? În ce relaţie te afli cu epoca poetică anterioară, aceea a fluxului conştiinţei?

RF. Ca tânără poetă, Eliot a fost extrem de important pentru mine şi n-am nici cea mai mică îndoială că ritmuri şi alte influenţe ale lui se pot detecta în ce am scris, mai ales în poemele de tinereţe. Alt poet pe care l-am studiat în tinereţe a fost Robert Graves. Amândoi erau foarte legaţi de lumea clasică, şi eu asemeni lor.

Eliot ne-a influenţat pe toţi cei din generaţia mea, dar cu vremea a devenit mai interesant pentru mine să mă ocup de poeţii care la rândul lor l-au influenţat pe el: poeţii clasici latini, Milton, poeţii metafizici englezi şi bineînţeles poeţii francezi ai secolului XIX, cum ar fi Baudelaire, Corbière, simboliştii. Cât despre alţi poeţi care m-au influenţat, cred că orice poet bun pe care-l citesc îmi arată un nou mod de a exprima, de a privi şi de a medita asupra existenţei. Aşa am fost toată viaţa şi sunt bucuroasă că nu m-am schimbat.

***LV. Inevitabil** e unul din multele poeme obsedate de bătrâneţe. Ai o sensibilitate mereu proaspătă. Emoţiile şi poezia te menţin tânără. Scrisul este forţa ta. Scrii ca să te întăreşti sau tocmai fiindcă te simţi puternică?*

RF. Cred că, odată cu vârsta, am scris mai mult despre îmbătrânire – ceea ce nu e neobişnuit. Nu mă gândesc atât la forţă, însă atunci când simt că am scris ceva autentic şi reuşit sunt fericită, ceea ce îmi dă întotdeauna putere!

***LV**. **Ce ascund firele de păr** e un poem remarcabil, agresiv şi neajutorat în acelaşi timp, amar şi dulce, neputincios şi viguros. Îţi smulgi firele albe, la oglindă, însă,* ‘În cele din urmă voi fi nevoită să aleg/ între încărunţire şi chelie’. *Ironia face mâhnirea să amuţească, într-o manieră foarte Desperado. Ce reacţii aştepţi de la lectori? Cum ţi-ai descrie cititorul ideal?*

RF. Cititorul meu ideal? Uite un lucru la care nu m-am gândit! Ar trebui să fie cineva care să distingă vocea mea în poem, să-mi înţeleagă aluziile şi metaforele.

Mi se pare extrem de interesant ce spui despre *Divination by Hair* – că ‘ironia face mâhnirea să amuţească.’ Poemul acela e într-adevăr un exemplu bun pentru felul cum folosesc eu ironia.

LV*. În acelaşi poem găsim:* 'mai tare/ mă sperie chipul decât craniul nevăzut.' *Eşti dezarmant de deschisă şi firescul nemodificat de convenţii poetice devine o artă pentru tine. Scrii apăsat, deşi poemul rezultant e o dantelă de cuvinte. Cu forţa ironiei scrii despre veştejirea feminităţii. Ai putea spune că eşti feministă? Mie mi se pare că nu eşti deloc.*

RF. Din copilărie sunt feministă, în sensul că am fost convinsă că femeile sunt egale cu bărbaţii, că trebuie să aibă drepturi egale, salarii egale, prilejuri egale de afirmare. Mi-aduc aminte cum mă înfuriau bărbaţii care negau această egalitate, care se amuzau grozav de părerile mele. Ştiu că am descris aici imaginea unei feministe de modă veche. Dar n-am să afirm niciodată că nu sunt feministă şi nu pot lua o poziţie anti-feministă – chiar mă intrigă afirmaţia ta că nu sunt deloc. Consider feminismul ca o chestiune de feminitate, de definire a feminităţii. Ce-i drept, însă, nu sunt feministă universitară radicală, categorie pe care aş zice că o dezaprobi.

LV*.* ***Inele*** *e un poem de o tristeţe adâncă şi neputincioasă:*

De atunci încoace port mereu
pe dreapta inelul
pe care l-am ales cu tata
când am făcut douăzeci şi unu de ani.
Pe stânga am, de când
s-a stins mama, inelul ei:
inelul de logodnă pe care i l-a cumpărat el
acum jumătate de veac,
şi pe care tot el mi l-a dat mie
după înmormântare. (...)

Pun mâinile pe birou.
Vine şi tendoane
umflate, ca mâinile ei;
podul palmei, bătătorit şi roşu,
ca al tatei,
se aspreşte şi crapă
mereu. Chiar şi fără
inele, carnea din care sunt alcătuite mâinile mele
e pomenirea lor.
Nimic
altceva. Nici aur
nici platină nici pietre preţioase
nu spun mai mult
decât aceste două mâini care nu mai au părinţi.

Îmbraci emoţia în haina reţinută a decenţei, dar în miez e furtună.

RF. Am scris *Inele* după moartea ambilor părinţi, la zece săptămâni distanţă unul de altul. A fost un moment foarte greu. Analiza ta are o mare acuitate.

LV*.* ***Fără lacrimi*** *ar putea ţine loc de profesiune de credinţă Desperado:* 'Lacrimile ne fac neputincioşi. De mânie e nevoie.' *Ca mulţi romancieri care-ţi sunt*

contemporani, în adâncul nerostit al versului eşti plină de mânie. De ce mânie? Este ea reacţia unei sensibilităţi care se simte ameninţată şi se apără cu vorbe?

RF. Sunt multe lucrurile care-mi stârnesc mânia: politica, în sensul în care ea priveşte relaţia dintre sexe ca un fenomen strict politic, inegalitatea grupurilor sociale, a statelor lumii. Şi cruzimea mă mânie. Dar mânia nu e cel mai bun răspuns, e un fel de autodistrugere. Încerc să-mi canalizez mânia: uneori acţionez (sunt membra Comitetului pentru scriitorii întemniţaţi al PEN în Anglia), alteori scriu – fiindcă am credinţa fermă că scriitorii pot schimba lumea.

2001

*

LV. *Alegând poeme pentru antologia mea de poezie contemporană britanică* ***Desperado Poetry****, am ajuns la un punct când – datorită limitei de pagini – aş fi vrut să mă opresc din ales poeme şi nu puteam. Versurile tale au această calitate esenţială, sunt incredibil de 'citabile'. Aş zice că până şi numele tău era predestinat poeziei: Ruth e opusul lui 'ruthless'(care înseamnă 'cruzime');* ***Fain*** *(însemnând 'fain'/'cu bucurie') se întregeşte cu Lumină/****Light****. Chiar şi poemele cele mai sumbre pe care le scrii sunt luminoase şi profund generoase. E chiar numele tău ori un pseudonim?*

RF. Nu m-am gândit niciodată să-mi schimb numele. Fiind un nume mai puţin obişnuit, în copilărie eram uneori luată în râs de alţi copii, dar reacţia lor mă binedispunea. Când am început să public, a început să mi se spună că Fainlight e un nume extrem de poetic; până acum, însă, nu mi l-a deconstruit nimeni aşa de bine. Chiar îmi face plăcere interpretarea ta.

LV. *M-am gândit de multe ori că muza ta (despre care spui, în* ***Gloria:*** 'muza mea e în mine:/ Trecutul şi viitorul/ Sunt doar/ Nevoia mea de a le gândi...'*) e un fel de jurnal interior. Notezi fiecare incident, astfel cotidianul devine poezie înainte să te gândeşti ce vrei să faci cu el. Scrii poezie aşa cum respiri. Îţi hrăneşti poezia cu propria existenţă. Se scrie azi atâta poezie impersonală... Mi-am întrebat de curând studenţii Masterului de Traducerea Textului Literar Contemporan ce aşteaptă ei de la poezie, ce şi-ar dori. Răspunsul a fost: 'Fiinţa din spatele hârtiei.' Aceea eşti tu. Nu mulţi au azi acest curaj. E bine, e rău ce fac ceilalţi?*

RF. Poemul la care lucrez acum tocmai asta încearcă să afle: dacă putem scrie poezie fără să ne dezvăluim. Eu una cred că nu. Sunt absolut convinsă că până şi atunci când poetul scrie despre lucruri care nu au de-a face cu el, punctul lui de vedere, unghiul de abordare, alegerea metaforei, toate sunt direct determinate de propria lui poveste. Nici un scriitor nu spune niciodată pur şi simplu 'adevărul'; cu atât mai puţin atunci când scrie în manieră autobiografică. Nu ezit nici un pic să sacrific exactitatea celor scrise de dragul unei rime ori asonanţe.

LV*. Poemul* **Vertical** *conţine într-un singur vers toate temele esenţiale ale poeziei tale:* 'Evreu. Femeie. Poet*' e un vers pe care criticii îl repetă adesea. Ai afirmat deja că eşti feministă 'de modă veche'. Ce poţi spune despre evreitate? Sentimentul meu este că vezi în evreul rătăcitor nu atât un simbol religios, cât unul internaţional.*

RF. Da, aşa e. Sunt evreică, n-am cum, n-am de ce să neg acest fapt. Reacţia celorlalţi e parte din 'conştiinţa de sine' a oricărui evreu. Aflu din ce în ce mai multe despre naţia mea şi îmi face plăcere. Dar – tot aşa cum sunt şi feministă de modă veche – sunt şi idealistă, tot de modă veche. Ideile mele sunt anacronice – internaţionalism, egalitate – şi mă necăjeşte că ele sunt dispreţuite azi. Pentru mine a fi 'cosmopolit fără rădăcini', descriere deseori atribuită evreilor, e o mare calitate! În sensul acesta sunt eu evreică. Da, un sens extrem de 'internaţional.'

LV*. Scrii în* ***Lace-Wing****:* 'M-a istovit intensitatea/ Cu care ne-am cercetat./ Mai că am făcut schimb de identităţi.' *Ceea ce caut eu în poem e poate nu atât povestea intimă a autorului cât exact această intensitate afectivă care la tine nu lipseşte niciodată. Există poezie în lipsa acestei intensităţi?*

RF. Nu văd cum se poate scrie fără intensitate afectivă. Nu există inspiraţie în lipsa ei, cel puţin nu pentru mine. Când nu detectez în opera unui poet această întensitate, mă gândesc (în funcţie de starea mea de moment, de gândurile ce mă obsedează) fie că eu nu pricep, fie că el nu face doi bani! Foarte puţini dintre cei care scriu şi publică poezie, care sunt chiar consideraţi poeţi de seamă, vor mai fi cunoscuţi douăzeci de ani (ca să nu mai zic cincizeci, ori o sută de ani) după ce au murit. Prea puţini! E un adevăr necesar, care dă de gândit.

LV*. Poemul* ***Dinner-Table Conversation*** *îi e dedicat lui Robert Lowell. Mă întreb de ce. Sunt acolo câteva versuri care denotă revoltă:* 'Trebuie să-mi clădesc un San Francisco al meu: locul/ Unde domneşte hazardul şi începe poezia./ Oare aş fi mai puţin poetă ori femeie/ Dacă mi-aş tăgădui izbânzile şi înfrângerile?' *Vorbele tale taie în carne vie. De ce ţi-ai îndreptat arcul tocmai împotriva lui Lowell?*

RF. E un poem bazat pe un incident real. Am stat lângă Robert Lowell la un dineu şi m-a iritat cumplit dispreţul lui pentru poetese, pentru simpla idee că o femeie ar putea să se apuce de poezie (lucru care m-a şi mirat, fiindcă ştiam că o preţuieşte pe Elizabeth Bishop). Din câte ţin eu minte, nu m-am lăsat intimidată. Mi-am dat însă seama că era mult prea hotărât ca să-l poată convinge vorbele mele. Aminitirea mă sâcâia, aşa că a devenit o chestiune de linişte interioară să-mi demonstrez mie că scriu poezie bună deşi sunt femeie. Astfel de experienţe presupun meditaţie înainte să ai suficientă obiectivitate şi să te detaşezi aşa încât să poţi scoate poezie din ele. Nu ştiu cât a trecut de la incident până ce am scris poemul. Aş înclina să cred că mult.

LV*. Mă gândesc că după Joyce şi Eliot, după Modernism, romanul şi poemul erau cât pe ce să-şi piardă cititorii. Trăsătura Desperado de căpătâi este claritatea. Ţi-am urmărit demersul când scrii: prima grijă este absolut întotdeauna să te asiguri că vei fi înţeleasă. Crezi că există sens în absenţa clarităţii?*

RF. Mi se întâmpă uneori să nu înţeleg nici eu însămi sensul unui poem decât după ani de zile. Ţin foarte mult să scriu poeme clare, doar că poezia nu constă doar în

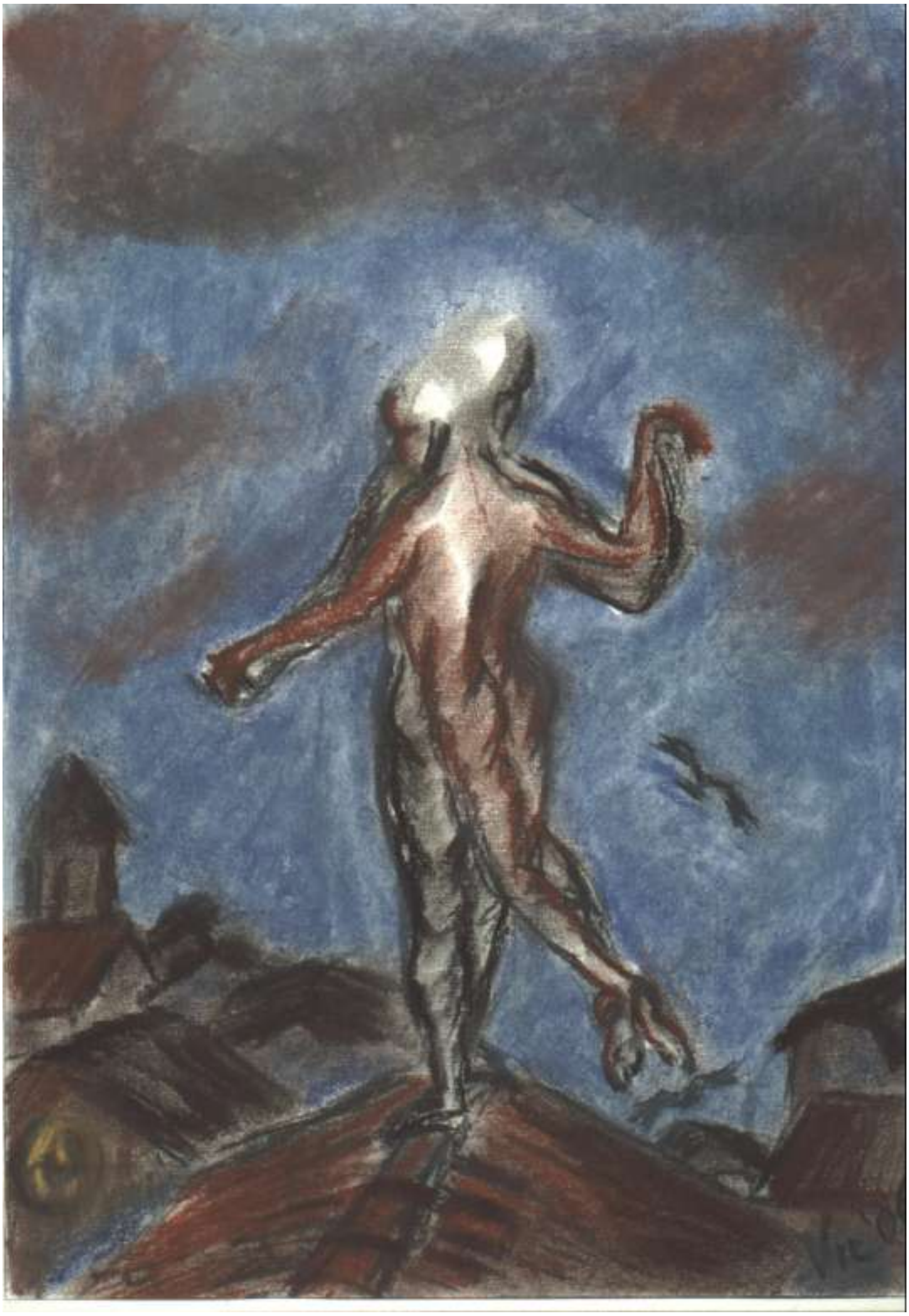
transmiterea unui mesaj; muzica vorbelor, melodia, ritmul, limbajul în ansamblu sunt elementele care alcătuiesc un poem. Altfel e vorba doar de versuri, dacă nu chiar de propagandă de cea mai proastă calitate.

***LV**. După ce ţi-am citit volumele de până acum, am avut senzaţia că am citit un roman. Mă gândesc că Eliot a vrut să facă un roman din **The Waste Land**... Dar el era patetic acolo unde tu eşti ironică...*

RF. Mi se pare extrem de intersantă observaţia că poezia mea are un fir autobiografic, ca intriga unui roman. Nu a fost intenţia mea, cel puţin nu în mod conştient, dar înţeleg ce spui şi accept interpretarea. Îmi place poemul în proză, chiar scriu şi eu uneori. Cât despre ironie, care e sarea poeziei, ea e esenţială firii mele, ca şi poeziei mele. Sunt încântată că ai detectat-o. Drept să-ţi spun, mă aşteptam.

3 ianuarie 2003

*



***LV.** Te-ai născut la New York. Cum era oraşul în copilăria ta?*

RF. M-am născut la New York, mai exact într-o maternitate pe Grand Concourse din Bronx, în mai 1931. La vremea aceea, dacă e să ne luăm după ce mi s-a spus, era un cartier agreabil, cu străzi largi şi blocuri noi pentru familii tinere din clasa de mijloc, multe dintre ele de evrei. Dar familia mea s-a mutat în Anglia când aveam cinci ani, deci n-am multe amintiri. Îmi amintesc destul de clar că m-au dus s-o văd pe mama la aceeaşi maternitate atunci când s-a născut fratele meu, la mai bine de trei ani şi jumătate după mine, precum şi imagini foarte pregnante de când mă jucam în parc, mergeam cu barca pe lac cu tata, mă uitam cum intră soarele prin jaluzeaua din dormitorul meu pe când dormeam dupăamiaza, veranda mătuşii mele (unica soră a mamei, Ann, care locuia aproape şi cu care petreceam mult timp, mai ales după ce s-a născut fratele meu), momentele când desenam ori mostrele de material cu care mă jucam, alegând ce culori şi ţesături merg mai bine pentru păpuşile mele.

***LV**. E copilăria la New York altfel decât copilăria într-un oraş mai mic ori la ţară?*

RF. În Anglia am locuit la Londra, într-o suburbie a clasei de mijloc în nordul oraşului, la câteva străzi depărtare de sora tatei şi familia ei. Cred că la Londra copilăria mea a fost la fel cum ar fi fost şi la New York

***LV**. Ţi-ai dat seama, copil fiind, că New York-ul e un oraş multicultural?*

RF. Copil fiind la New York, îmi dădeam seama că locuiesc într-un oraş multicultural. Mama a venit acolo cu familia când avea şase ani, odată cu zecile de mii de emigranţi care au venit în SUA la începutul secolului XX. S-a născut într-un oraş care se afla atunci în Imperiul Austro-Ungar, apoi a devenit românesc, apoi polonez, iar acum e în Ucraina. Uneori cei ce ne vizitau familia la vremea aceea, în anii ’30, erau refugiaţi din Germania ori Austria. Vecina şi cea mai bună prietenă a mamei era o italiancă şi de multe ori eram în bucătăria ei când stăteau de vorbă şi râdeau. Aşa că eram obişnuită să fiu cu oameni de peste tot. New York a fost dintotdeauna un oraş de emigranţi.

***LV**. Cum a fost mai târziu viaţa ta intelectuală în New York? Teatre? Cinema? Ce reviste citeai? Când a început să te intereseze viaţa culturală a oraşului?*

RF. Mama, fratele meu şi cu mine ne-am întors la New York în iunie 1941, ca ‘refugiaţi britanici’, în vreme ce tata a rămas în Anglia. Am locuit la început într-un mic apartament în Manhattan. Fratele meu şi cu mine mergeam la cursurile de vară ale şcolii de acolo, iar ea lucra ca secretară. Dar i-a forst prea greu să lucreze şi să aibă grijă de noi, aşa că am fost trimişi la internat pe Long Island. Pe când eram la internat, mama a avut un accident de maşină. Mătuşa mea Ann, care locuia acum aproape de Washington DC, unde lucra soţul ei, a venit s-o ia pe mama de la spital şi pe noi de la şcoală, ca să stăm cu ea în Arlington, Virginia. Viaţa mea culturală la vremea aceea consta din orele de artă pentru elevi sâmbăta dimineaţa la galeria de pictură Corcoran din Washington, după care mergeam acasă şi ascultam matineul de la opera metropolitană din New York, cu mătuşa mea, mare iubitoare de operă. Era o femeie cultivată, cu multe cărţi, lucru care m-a influenţat puternic. Dintotdeauna am citit mult, chiar îmi amintesc că scriam poezie la zece ani – de fapt pe când eram încă în New York am şi citit ceva la o emisiune pentru copii şi mi s-au publicat câteva

poeme într-o revistă (nu mai ştiu titlurile sau în ce revistă). La doisprezece ani eram deja convinsă că sunt ‘artistă’ – nu prea ştiam însă de care, pictoriţă sau poetă.

LV. *De ce ai plecat din New York?*

RF. Plecarea din America a fost hotărârea părinţilor mei. Tata a fost la război şi, după ce a fost demobilizat în Anglia, a hotărât să rămână acolo (era englez, dar plecase de tânăr în America, o cunoscuse pe mama şi se însurase).

LV. *Cum a fost sosirea la Londra? Câţi ani aveai când ai venit la Londra?*

RF. A fost un mare şoc să ajung în Anglia la cincisprezece ani – eram o adolescentă americană autentică, cu un mod de viaţă cu totul diferit de cel european: casă, şcoală, hrană, etc. Era curând după sfârşitul războiului iar viaţa era mult mai săracă şi mai grea decât cea din America.

LV. *Care ţi-au fost prietenii literari la New York şi ce prieteni literari ai acum la Londra?*

RF. Deşi de atunci încoace n-am mai locuit în America – doar două semestre ca *poet-in-residence* la Universitatea Vanderbilt, în 1985 şi 1990 – încă mă consider mai mult americancă decât englezoaică şi chiar mi-am păstrat paşaportul american. Mulţi dintre prietenii mei literari sunt americani care fie că locuiesc în Anglia, fie că o vizitează ades. De fapt mai toţi prietenii mei, literari şi nu numai, nu sunt englezi ci ‘străini’ care locuiesc la Londra – cu ei mă simt mai în largul meu decât cu englezii ‘adevăraţi’.

LV. *Unde te simţi mai acasă, la Londra sau la New York?*

RF. Fiindcă cercul meu e compus din alţii ca mine – englezi care au crescut în alte ţări, oameni care au venit în Anglia ca refugiaţi, din motive personale, cum ar fi căsătoria să zicem, şi evident americani care adoră Anglia! – mă simt foarte acasă la Londra. Dar casa mea e de fapt la New York, unde sunt în elementul meu. E locul meu de baştină. (Am însă mari îndoieli că voi mai locui vreodată acolo).

LV. *Există urme ale New York-ului în imaginile tale poetice? Care e în sufletul tău emblema New York-ului?*

RF. Cred că poezia mea e plină de influenţe NewYorkeze ori americane. Când am cunoscut-o pe Adrienne Rich pe la începutul anilor ’70, am fost mirată şi mulţumită (fiindcă aceasta confirma o latură importantă a identităţii mele) să aud că a surprins-o faptul că sunt considerată poetă britanică, fiindcă ei poezia mea îi apărea în primul rând americană.

17 iunie 2005

